

კავკასიოლოგთა III საერთაშორისო კონგრესი
ემდგვნება კავკასიურ ენათა კათედრის დაარსების 80 წლისთავს

III INTERNATIONAL CONGRESS OF CAUCASIOLOGISTS

Dedicated to the 80th anniversary of the foundation
of the department of Caucasian languages

III МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС КАВКАЗОВЕДОВ

посвящается 80-летию со дня основания кафедры кавказских языков

შოთა რუსთაველის ეროვნული
საზღვაო ფონდი
SHOTA RUSTAVELI NATIONAL
SCIENCE FOUNDATION

პროექტი (№25/22) განხორციელდა
შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო
ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით

**Institute of Caucasiology of Ivane Javakishvili Tbilisi State
University Faculty of Humanities**

Arnold Chikobava Institute of Linguistics

III International Congress of Caucasiologists

MULTICULTURALISM AND TOLERANCE IN THE CAUCASUS

**Институт кавказоведения факультета гуманитарных наук
ТГУ им. Иванэ Джавахишвили**

Институт языкознания им. Арнольда Чикобава

III Международный конгресс кавказоведов

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМ И ТОЛЕРАНТНОСТЬ НА КАВКАЗЕ

Tbilisi Тбилиси

23-26. X. 2013

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის კავკასიოლოგიის ინსტიტუტი
არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი

კავკასიოლოგთა III საერთაშორისო კონგრესი

მულტიკულტურალიზმი და ტოლერანტობა კავკასიაში

თბილისი
23-26. X. 2013

კონგრესის მუშაობის განრიგი

09:30 – 13:00	დილის სხდომა
13:00 – 14:00	შესვენება
14:00 – 16:00	შუადღის სხდომა
16:30 – 17:00	დისკუსია

რეგლამენტი

მოხსენება	20 წუთი
მსჯელობა	10 წუთი

22 ოქტომბერი, სამშაბათი

სტუმრების მიღება (თსუ, I კორპუსი, I სართული)

09:30 – 12:00 რეგისტრაცია (თსუ, I კორპუსი, II სართული, სააქტო დარბაზი)

12:15 კონგრესის გახსნა
თსუ რექტორი ვ. პაპავა

შესავალი სიტყვა - კონგრესის თავმჯდომარე
პროფ. ც. ბარამიძე

მის აღმებები:

- თ. სანიკიძე** - საქართველოს მეცნიერებისა და განათლების მინისტრი
- მ. ი. მაჭომეძოვი** - რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის დაღესტნის სამეცნიერო ცენტრის ჰ. წადასას სახ. ენის, ლიტერატურისა და ხელოვნების ინსტიტუტის დირექტორი (მაჰაჩყალა)
- ა. თიმაევი** - ჩეჩნეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (გროზნო)
- ა. თანქიევი** - ინგუშეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (ნაზრანი)
- თ. ახუნდოვი** - აზერბაიჯანის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტი (ბაქო)
- ს. აკიევა** - ყაბარდო- ბალყარეთის ჰუმანიტარულ კვლევათა ინსტიტუტი (ნალჩიკი)
- ლ. სოლოვიოვა** - რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ეთნოლოგიისა და ანთროპოლოგიის ინსტიტუტის კავკასიის განყოფილება (მოსკოვი)
- ი. კოჯიმა** - ტოკიოს უნივერსიტეტი
- ე. ბესოლოვა** - რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ჩრდილო ოსეთის რესპუბლიკა „ალანიის“ ვაბაევის სახ. ჰუმანიტარულ და სოციალურ კვლევათა ინსტიტუტი (ვლადიკავკაზი)
- ს. ზოლიანი** - სომხეთის ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიისა და სოციოლოგიის ინსტიტუტი (ერევანი)
- ქ. სეკეტი** - ლინგვისტიკის საერთაშორისო საზაფხულო ინსტიტუტი - SIL International (დალასი).
- რ. სოფერი** - გორდონის განათლების აკადემიური კოლეჯი (ხაიფა, ისრაელი)
- ნ. პაულოვიჩი** - პოლონეთის მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიისა და სოციოლოგიის ინსტიტუტი (ვარშავა)
- ლ. ეზუგბაია** - არნ. ჩიქობავას სახ. ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორი (თბილისი)
- ს. სისაური** - შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გენერალური დირექტორი (თბილისი)

14:00 პლენარული სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ი. აბდულაევი, ც. ბარამიძე**

- 14:00 – 14:30** **ვ. დმიტრიევი** (სანქტ-პეტერბურგი), ტოლერანტობა კავკასიის რეგიონში: თეორიულ მიდგომათა და პრაქტიკულ მიებათა შესაძლებლობები.
- 14:30 – 15:00** **მ. მაჰომედხანოვი** (მაჰაჩყალა), კავკასიური იდენტობა: ტოლერანტობის ფარგლები.
- 15:00 – 15:30** **მ. ტლოსტანოვა** (მოსკოვი), არსებობს თუ არა „აზრისა და გრძნობის კავკასიური ერთობა“? – პლურიტოპიული ჰერმენევტიკის, ტრანსკულტურულ სუბიექტურობათა და ტრანს-მოდერნული მომავლის შესახებ.
- 15:30 – 16:00** **ნ. პაულოვიჩი** (ვარშავა), სამხრეთი კავკასია თვითიდენტობის მიებაში.
- 16:00 – 16:30** **ც. ბარამიძე** (თბილისი) ექსტრალინგვისტური პარამეტრები იდენტობის განსაზღვრისათვის მულტიკულტურულ ჩრდილოეთ კავკასიაში
- 16:30 – 17:00** **ა. ხალიდოვი** (გროზნო), ეთნოლინგვისტური სიტუაცია ჩრდილოეთ კავკასიაში.

სექცია I (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ზ. მალაევა, ა. არაბული**

- 09:30 – 10:00** ა. თიმავეი (გროზნო), ზმნური და სახელური ფუძეების განზოგადების პროცესი ნახურ ენებსა და დიალექტებში.
- 10:00 – 10:30** ს. ომიაძე (თბილისი), სემიოტიკური სიმჭიდროვე და რეგიონული კონცეპტოსფერო.
- 10:30 – 11:00** ი. აბდულაევი (მაჰაჩყალა), ქართულ-დაღესტნური იზოგლოსა სოციალური ტერმინოლოგიის სფეროდან.
- 11:00 – 11:30** თ. გვანცელაძე (თბილისი), აფხაზური ენის უძველესი ლექსიკონის შესახებ.
- 11:30 – 12:00** მ. ხაუტიევა (ნაზრანი), ინგუშური ენის მყარ შესიტყვებათა სტრუქტურულ-სემანტიკური დახასიათება.
- 12:00 – 12:30** თ. ვაშაკიძე (თბილისი), ორკომპონენტური ფრაზეოლოგიური გამოთქმათა სინტაქსური სტატუსისათვის ქართულში.
- 12:30 – 13:00** მ. ოვხადოვი (გროზნო), ჩეჩენი ხალხი სსრკ ეროვნული პოლიტიკის შუქზე: ენა, განათლება, კადრები.

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ს. ომიაძე, ა. ხალიდოვი**

- 14:00– 14:30** ლ. ხატუხოვა (ნალჩიკი), „Sour“ ლექსემისა და მისი ყაბარდოული კორელატის სემანტიკური განვითარება.
- 14:30 – 15:00** ზ. მალაევა (მაჰაჩყალა), ხუნძურ-ანდიურ ენათა კაუზატივის ზოგიერთი თავისებურება.
- 15:00– 15:30** ა. არაბული, ნ. ჯავახიშვილი (თბილისი), დაღესტნური წარმომავლობის ერთი ქართული გვარის შესახებ.
- 15:30–16:00** ნ. ყურბანოვა (მაჰაჩყალა), ტემპორალურ მნიშვნელობათა კონტამინაციის საშუალებები სივრცითი სემანტიკის შემცველ თანდებულთა მეშვეობით.
- 16:00 – 16:30** მ. ჯიქია (თბილისი), ანთროპონიმიული უნივერსალიები.
- 16:30 – 17:00** ს. შიხალიევა (მაჰაჩყალა), ლინგვოკულტურული ერთობა დაღესტანში: გენეზისი და სტრუქტურა.

სექცია II (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ტ. სიხარულიძე, ჰ. ნავრაზოვა**

- 09:30 – 10:00** **ს. მილორაგა** (პარიზი), კონსტრუქციების ტიპები ქართულ ენაში.
- 10:00 – 10:30** **ი. კოჯიმა** (ტოკიო), კავშირის სუფიქსაცია ბაცბურში.
- 10:30 – 11:00** **თ. მახარობლიძე** (თბილისი), ზმნათა უღვლილება ქართულ ქესტურ ენაში.
- 11:00–11:30** **ე. ბესოლოვა** (ვლადიკავკაზი), კავკასიურ ენათა შედარებითი ლექსიკოლოგიის შექმნის პრობლემისათვის.
- 11:30 – 12:00** **რ. ზექალაშვილი** (თბილისი), ფატიკური კომუნიკაციის ფუნქციურ-პრაგმატული ანალიზი პერსონაჟთა მეტყველებაში (დ. კლდიაშვილის პიესების მიხედვით).
- 12:00 – 12:30** **მ. მაჰომედოვა** (მაჰაჩყალა), ირიბი ფუძის წარმოქმნის საშუალებები ხუნძური ენის ხუნძახური დიალექტის არადერიხულ თქმაში.
- 12:30 – 13:00** **მ. ბაზუხადია** (თბილისი), ენის სწავლების ფსიქოლინგვისტური ასპექტები ენობრივი ტოლერანტობის ფონზე.

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ი. კოჯიმა, თ. მახარობლიძე**

- 14:00 – 14:30** **ტ. სიხარულიძე** (არზრუმი), ენობრივი სიტუაციის პრობლემები აფხაზეთში.
- 14:30 – 15:00** **ჰ. ნავრაზოვა** (გროზნო), ჩეჩნური ენის ზმნათა გარდამავლობა-გარდაუვალობის საკითხისათვის.
- 15:00 – 15:30** **ა. მუქაილოვა** (მაჰაჩყალა), ბინარული მოდელი, როგორც სივრცის კულტურული პარადიგმა თაბასარანულ ენაში.
- 15:30– 16:00** **დ. მაჰომედოვი** (მაჰაჩყალა), სივრცითი ბრუნვები და თანდებულაიანი კონსტრუქციები ხუნძურ ენაში.
- 16:00 – 16:30** **ი. ქერიმოვი, მ. თაისუმოვი, ა. აბუმუსლიმოვა** (გროზნო), ჩეჩნეთის ტოპონიმია, როგორც ინფორმაციულ-ინტენციონალური ლინგვისტური ერთეული.
- 16:30 – 17:00** **ჯ. კეისეროვსკაია** (ბაქო), ხუნძური ენის ჭარული დიალექტის ფრაზეოლოგიზმების კლასიფიკაცია.

სექცია III (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **მ.ი. მაჰომედოვი, რ. აბაშია**

- 09:30 – 10:00** **ზ. ჰაჯიევა** (მაჰაჩყალა), ყვავილოვან ბალახეულ მცენარეთა სახელწოდებები ხუნძურ ენაში.
- 10:00 – 10:30** **მ. ალბოგაჩიევა** (სანქტ-პეტერბურგი), ინგუშური ენის თანამედროვე პრობლემები.
- 10:30 – 11:00** **ზ. კიკვიძე, ლ. ფაჩულია** (თბილისი), ანდროცენტრიზმის ენობრივი კორელატების ძიება: ქართველური და გერმანიკული.
- 11:00 – 11:30** **ფ. ბეკთემიროვა** (მაჰაჩყალა), დათმობითი და პირობითი აბსოლუტივები ბეჟიტურ ენაში.
- 11:30 – 12:00** **მ. ცისკარიშვილი** (თელავი), საფრთხეში მყოფი ენები მრავალენოვნებისა და გლობალიზაციის პროცესში (წოვა-თუშური ენის მასალის ანალიზი).
- 12:00 – 12:30** **ლ. თეთაქაევა, ქ. ზორაგანოვა** (მაჰაჩყალა), მამაკაცისა და ქალის სახეების ლინგვოკულტუროლოგიური თავისებურებანი ყუმიკური ენის გენდერულად მარკირებულ ფრაზეოლოგიზმებში.
- 12:30 – 13:00** **ე. თოფურია** (ქუთაისი), კონცეპტის ლინგვოკულტუროლოგიური ცნება და ლექსიკურ ერთეულთა ენობრივი კონცეპტუალიზაცია.

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ლ. ფაჩულია, ქ. ზორაგანოვა**

- 14:00 – 14:30** **მ.ი. მაჰომედოვი** (მაჰაჩყალა), სუბიექტურ-ობიექტურ ურთიერთობათა გამოხატვის თავისებურებანი ხუნძურ ენაში.
- 14:30 – 15:00** **თ. გუჩუა** (ქუთაისი), რიტუალი, როგორც ენობრივი თამაში (არქანჯელო ლამბერტის წიგნის – „სამეგრელოს აღწერა“-მიხედვით).
- 15:00– 15:30** **ნ. ალბეკოვი** (გროზნო), ბილტოი – ეტიმოლოგიის საკითხისათვის.

- 15:30 – 16:00** **ნ. ჯორბენაძე** (თბილისი), მართლწერის შემმოწმებელი პროგრამა (ე.წ. „სპელჩეკერი“) და იბერიულ-კავკასიური ენები (ქართული ენის მაგალითზე)
- 16:00 – 16:30** **ს.-პ. ირეზიანი** (გროზნო), ფონეტიკური პროცესები ditan („დატოვება“, „ნების დართვა“) ზმნის მეშვეობით წარმოქმნილ ზმნათა სტრუქტურაში დროთა პირველი ჯგუფის წარმოებისას ჩეჩნურსა და ინგუშურ ენებში.
- 16:30 – 17:00** **ნ. წულეისკირი** (ქუთაისი), მე-18 საუკუნის კავკასიის სოციოლინგვისტური სურათი იოჰან ანტონ გიულდენშტედტის „მოგზაურობა რუსეთსა და კავკასიის მთიანეთში“ მიხედვით.

სექცია IV (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ფ. ანთაძე-მაღალაშვილი, მ. ა. მაჰომედოვი**

- 09:30 – 10:00** **ზ. ალიევა, მ. ჰაჯიბეგოვა** (მაჰაჩყალა), ქართულ და ანდიურ ენათა კონტაქტების საკითხისათვის.
- 10:00 – 10:30** **რ. კანარკოვსკი** (კრაკოვი), დაღესტნურ ენათა ისტორიულ-შედარებითი აქცენტოლოგიისათვის.
- 10:30 – 11:00** **ლ. ხაჭაპურიძე, ლ. ავალიანი** (ქუთაისი), ქართულ-არაბული ლინგვოკულტურული პარალელები (ექსპრესიული ფორმულების მიხედვით).
- 11:00 – 11:30** **ხ. თუმანიშვილი** (თბილისი), ფრაზეოლოგიური ფონდების შედარებითი შესწავლისათვის ლინგვოკულტუროლოგიურ კონტექსტში (არაბული და ქართული მასალის კორპუსზე დაყრდნობით).
- 11:30 – 12:00** **ა. თოქაევა** (გროზნო), ჩეჩნური ენა ენათა მონოგენეზისის თეორიის შუქზე.
- 12:00 – 12:30** **თ. გითოლენდია** (თბილისი), ტაბუ – პოლისემიის ერთ-ერთი წყარო ქართულში.
- 12:30 – 13:00** **ნ. ბარახოევა** (ნაზრანი), გვარის თავისებურებანი ერგატიულ ენებში (ინგუშური ენის მაგალითზე).

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ზ. ალიევა, ხ. თუმანიშვილი**

- 14:00 – 14:30** **მ. ა. მაჭომელოვი** (მაჰაჩყალა), ხუნძურ-ანდიური ტოპონიმია (სტრუქტურა და სემანტიკა).
- 14:30 – 15:00** **ქ. მარგიანი-სუბარი** (თბილისი), ინფერენციისა და ეპისტემიკის ურთიერთმიმართებისათვის სვანურ ენაში.
- 15:00 – 15:30** **ს. ალიხანოვი** (მაჰაჩყალა), ზედსართავთა გასუბსტანტივების თავისებურებანი ხუნძურ ენაში.
- 15:30 – 16:00** **გ. გვანცელაძე** (თბილისი), ანთროპონიმები და გვარსახელები აფხაზეთის ეპიგრაფიკულ ძეგლებში.
- 16:00 – 16:30** **მ. აპმელოვი** (მაჰაჩყალა), ნასესხებ სიტყვათა ადგილი დაღესტნურ ენათა ლექსიკურ სისტემაში.
- 16:30 – 17:00** **ფ. ანთაძე-მალაშია** (თბილისი), ქართულში ნასესხებ სპარსულ ანთროპონიმთა არაენობრივი ასპექტისათვის.
- 17:00 – 17:30** **ნ. ყიფიანი** (აგრი), ყარაჩაულ-ბალყარული ენა და „იგორის შესახებ სიმღერის“ ენა.

სექცია V (ისტორია)**09:30 დილის სხდომა**

სხდომის თავმჯდომარეები: **ტ. აიტბეროვი, მ. მაცაბერიძე**

- 09:30 – 10:00** **მ. ბეკერი** (ბაქო), ტოლერანტობა, როგორც ცხოვრების წესი.
- 10:00 – 10:30** **ს. ჯამირზაევი** (გროზნო), კავკასიის ავტოქტონები და მულტიკულტურალიზმი (ზოგიერთი ასპექტი).
- 10:30 – 11:00** **ნ. ჯავახიშვილი** (თბილისი), ქართულ-დაღესტნური საბრძოლო თანამეგობრობის ისტორიიდან (XVIII-XIX საუკუნეთა მიჯნა).
- 11:00 – 11:30** **ი. დადაევი** (მაჰაჩყალა), ყოველი ხალხისა და ეთნოსის სოციალურ-ეკონომიკური და სამართლებრივი თანასწორობა – რელიგიური შემწყნარებლობისა და ინტერნაციონალიზმის უზრუნველყოფის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი შამილის სახელმწიფოში.
- 11:30 – 12:00** **გ. ჟუჟუნაშვილი, ნ. ბერიძე** (თბილისი), მიხაკო წერეთლის ნაშრომი „რასისა და კულტურის პრობლემები კავკასიაში“.
- 12:00 – 12:30** **შ. გაფუროვი, მ. მაჭომელოვი** (გროზნო), საქართველოს საკითხი რუსეთის აღმოსავლურ პოლიტიკაში XIX ს-ის დასაწყისში.

12:30 – 13:00 **ა. ბუგაევი** (გროზნო), მშვიდობისმყოფელობა კავკასიაში: ნაკლებად ცნობილი ფურცლები (თვითმხილველის მოწმობანი).

14:00 **შუადღის სხდომა**

სხდომის თავმჯდომარეები: **ი. დადაევი, ნ. ჯავახიშვილი**

14:00 – 14:30 **ტ. აიტბეროვი** (მაჰაჩყალა), ნადირ აფშარის კავკასიური ლაშქრობანი – დაღესტნური ერთობის განმტკიცებისა და ნაციონალური ენების განვითარების მნიშვნელოვანი ფაქტორი.

14:30 – 15:00 **ფ. ჰაჯიევი, ა. ჰაჯიევა** (ბაქო), აზერბაიჯანელები საქართველოში XIX საუკუნეში: საზოგადოებრივ-პოლიტიკური აქტიურობა და ცხოვრების წესი.

15:00 – 15:30 **მ. მაცაბერიძე** (თბილისი), ისტორიული ხასიათის არგუმენტაცია სამხრეთ კავკასიის ქვეყნების დამოუკიდებლობის აღდგენის პერიოდში (1990 – 1991 წწ.)

15:30 – 16:00 **რ. ბეგეულოვი** (ყარაჩაევსკი), ყარაჩაი-ჩერქეზეთის ისტორიული ჩამოყალიბება მულტიკულტურული სივრცის პირობებში.

16:00 – 16:30 **შ. ჰაფიზოვი** (მაჰაჩყალა), ქართული წარწერა სამხრეთ-აღმოსავლეთ ხუნძეთიდან (ყარახი).

16:30 – 17:00 **ფ. იბრაჰიმოვა** (მაჰაჩყალა), ვაყუფური საკუთრების ლიკვიდაცია დაღესტანში XX საუკუნის პირველ ნახევარში.

17:00 – 17:30 **ჯ. მოვსუმლი** (ბაქო), რუსეთ-თურქეთის ომები კავკასიის დაპყრობისათვის.

17:30 – 18:00 **დ. კანდელაკი, ა. მანაგაძე** (თბილისი), რუსი ოფიცრები კავკასიაში (მე-19 საუკუნის ევროპული წყაროების მიხედვით).

სექცია VI (ისტორია)

09:30 **დილის სხდომა**

სხდომის თავმჯდომარეები: **ჰ. ათაევი, ჯ. კვიციანი**

09:30 – 10:00 **ო. ქარათაი, გ. კახნიაშვილი** (იზმირი), ვინ იყვნენ „აღმოსავლეთ ბულგარები“, რომელთაც 965 წელს თავს დაესხა სვიატოსლავი?

- 10:00 – 10:30** ს. მურთუზალიევი (მოსკოვი), ჩრდილოკავკასიური იდენტობა და რუსეთის მართლმადიდებლური ეკლესია.
- 10:30 – 11:00** პ. ადამჩევსკი (სერაძი), თანამედროვე აზერბაიჯანისა და ირანის დავა გულისტანისა და თურქმენჩაის ხელშეკრულებების თაობაზე.
- 11:00 – 11:30** რ. აბდულმაჟიდოვი, მ. შეჰმაჰომედოვი (მაჰაჩყალა), მუჰამადტაჰირ ალ-ყარაბი და მისი ავტობიოგრაფიული თხზულება.
- 11:30 – 12:00** ქ. ქუთათელაძე (თბილისი), ჯავახეთი ზოგიერთ სომხურ წყაროში და მათი შედარებითი ანალიზი ქართულ წყაროებთან.
- 12:00 – 12:30** თ. მირზაევა (ბაქო), ნავთობსადენი „ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანი“ როგორც რეგიონალური უსაფრთხოების ობიექტი.
- 12:30 – 13:00** ა. ოსმაევი (გროზნო), ჩეჩნეთის რესპუბლიკა 2007-2012 წლებში.

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: ს. მურთუზალიევი, ქ. ქუთათელაძე

- 14:00 – 14:30** ჰ. ათაევი (თბილისი), მულტიკულტურალიზმისა და ტოლერანტობის შესახებ შუა საუკუნეების დაღესტანში.
- 14:30 – 15:00** ნ. პაპუაშვილი (თბილისი), ი. რაინეგსი და კ. კოხი კავკასიის ალბანეთისშთამომავალთა შესახებ.
- 15:00 – 15:30** თ. ბელიაშვილი (თბილისი), საქართველო – ერთა ლიგა. XX საუკუნის 20-30-იანი წლები.
- 15:30 – 16:00** ს. ზედელაშვილი (თბილისი), ლეკიანობის საკითხი სამეცნიერო ლიტერატურაში.
- 16:00 – 16:30** ნ. გიოზალოვა (ბაქო), ქალთა განათლება თანამედროვე აზერბაიჯანში.
- 16:30 – 17:00** ლ. ალიევა (ბაქო), ნაციონალური იდენტობის პრობლემა აზერბაიჯანში.
- 17:00 – 17:30** მ. მუსაევი (მაჰაჩყალა), დაღესტნის არაბულენოვანი ისტორიულ-ბიოგრაფიული თხზულებები IX-XIV საუკუნეების მუსულმანური სასულიერო-რელიგიური ელიტის წარმომადგენელთა შესახებ.
- 17:30 – 18:00** მ. შეჰმაჰომედოვი (მაჰაჩყალა), ცრუ შეიხობის პრობლემა დაღესტანში შეიხ ჰასან-აფანდი ყაჰიბელის თხზულების –

„თვალისმომჭრელი მარგალიტი მწვალელობისა და ცდომილებათა უკუგდების საქმეში“ – მასალების მიხედვით.

- 18:00 – 18:30 **ი. ოსიეცი** (კრაკოვი), „ფრანკები“ სომეხი კათოლიკეები საქართველოსა და სომხეთში მე-20 საუკუნეში, ანუ ისტორიული მასალისა და ზეპირი ისტორიების კვლევის წინასწარი შედეგები

სექცია VII (არქეოლოგია, კულტუროლოგია, ხელოვნებათმცოდნეობა)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **თ. ახუნდოვი, მ. ფუთურიძე**

- 09:30 – 10:00 **ნ. ლანერი** (კატანია), ირმის კულტი ანტიკურ ანატოლიაში, ირანსა და კავკასიაში ბრინჯაოსა და რკინის ხანაში.
- 10:00 – 10:30 **მ. ზაგავეი, რ. მამავეი** (გროზნო), ეთნოსთაშორისი კონტაქტები, როგორც ცენტრალური და ჩრდილო-აღმოსავლეთ კავკასიის არქეოლოგიური კულტურის ფორმირების საფუძველი.
- 10:30 – 11:00 **ი. ჩეხანოვეცი** (იერუსალიმი), კავკასიური ქრისტიანული საზოგადოებები ბიზანტიურ იერუსალიმში: ინტერაქტიურობის საფუძვლები.
- 11:00 – 11:30 **ა. ოზფირათი** (ანთაკია), აღრი-ოზქურთის გათხრები: გვიანი ბრინჯაოს ხანის პერიოდის ურარტუს სამეფოს მკვიდრი მოსახლეობა.
- 11:30 – 12:00 **მ. იშიქლი** (არზრუმი), ურარტული ექსპედიცია კავკასიურ არქეოლოგიაში: გათხრები აინის ციხეზე ვანში (1989-2013).
- 12:00 – 12:30 **ე. ყვავაძე, ი. მარტყოფლიშვილი, მ. ჭიჭინაძე, ლ. ბითაძე, კ. კახიანი, ი. ღამბაშიძე, გ. მინდიაშვილი, გ. გოგოჭური** (თბილისი), არქეოლოგიური ჭურჭლის შიგთავსის პალინოლოგიური კვლევის ახალი მეთოდები და მათი მნიშვნელობა პალეოდიეტის აღდგენისათვის.
- 12:30 – 13:00 **მ. იმანპური** (მემშედი), შეუძლია თუ არა კავკასიას, იყოს პოტენციური გზა ირანელთა იმიგრაციისათვის ირანში.

14:00 შუადღის სხდომასხდომის თავმჯდომარეები: **ლ. ბითაძე, ი. ჩეხანოვეცი**

- 14:00 – 14:30** **თ. ახუნდოვი** (ბაქო), ყორღანული სამარხების კულტურა (კიდევ ერთხელ საკითხის შესახებ).
- 14:30 – 15:00** **ნ. გობეჯიშვილი** (თბილისი), კოლხური კულტურის გვიან-ბრინჯაო-ადრერკინის ხანის სამარხი-კონსტრუქციები.
- 15:00 – 15:30** **მ. ხაძიევი** (ნაზრანი), მთიანი ინგუშეთის არქიტექტურის ლოკალური თავისებურებები.
- 15:30 – 16:00** **მ. ფუთურიძე** (თბილისი), ტორეტიკის ძეგლების გამოჩენის საკითხისათვის სამხრეთ კავკასიაში.
- 16:00 – 16:30** **ი. მამასახლისი** (თბილისი), ირმის კულტი კავკასიის ხალხთა კულტურაში.
- 16:30 – 17:00** **ა. მაკსიმჩივი** (მინსკი), კავკასიის სამხედრო ისტორიული მუზეუმის კოლექციის ხვედრი.
- 17:00 – 17:30** **ვ. ჯაფარიძე** (თბილისი), საერთოკავკასიური სემანტიკის შემცველი ე.წ. კავკასიური (ქართული) აჭურული ბალთები.

სექცია VIII (ეთნოლოგია)**09:30 დილის სხდომა**სხდომის თავმჯდომარეები: **ნ. ანთელავა, რ. სეფერბეკოვი**

- 09:30 – 10:00** **ვ. ერდემლი** (ბირმინგემი), ტრადიცია და თანამედროვეობა: ბათუმის რეგიონის ქართველთა ასოციაციები თურქეთში.
- 10:00 – 10:30** **ლ. ბითაძე, შ. ლალიაშვილი** (თბილისი), ოსები კავკასიის ანთროპოლოგიურ რუკაზე.
- 10:30 – 11:00** **უ. ახუნდზადე** (ბაქო), თაობათა ურთიერთობის პრობლემა ტრანსკულტურულ ოჯახებში.
- 11:00 – 11:30** **ლ. გარსაევი, ა. გარსაევი, თ. შაიფოვა, მ. გარსაევა** (გროზნო), მესისხლეობის ჩვეულებასთან („ჭირ“) დაკავშირებული ზოგიერთი მორალურ-ეთიკური დანაწესი ჩეჩნებში.
- 11:30 – 12:00** **ს. ნათაევი** (გროზნო), „პირეული“ და „არაპირეული“ ჩეჩნური თაიფების საკითხისათვის.
- 12:00 – 12:30** **ა. პეტროსიანი** (ერევანი), მთვარის კულტის ნაკვალევი სომხურ ონომასტიკაში.

12:30 – 13:00 **გ. გოცირიძე** (თბილისი), კავკასიის ხალხთა ეთნოკულტურული ურთიერთობის არეალური ასპექტები (კვების სისტემის მაგალითზე).

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **გ. გოცირიძე, ა. პეტროსიანი**

14:00 – 14:30 **რ. სეფერბეკოვი** (მაჰაჩყალა), მულტიკულტურალიზმი და დელეტანში: ეთნიკური იდენტობის შენარჩუნება გლობალიზაციის პირობებში.

14:30 – 15:00 **ნ. ანთელავა** (თბილისი), ლიკანთროპია ძველ ქართლში.

15:00 – 15:30 **რ. დადაშევი, ი. მუსხანოვა** (გროზნო), ჩეჩენთა ეთნიკური სისტემა ლ. გუმილიოვის თეორიის შუქზე.

15:30 – 16:00 **პ. ზუხრაშვილი** (თბილისი), „სახლი“ – „ხატი“ საქართველოში ძველად.

16:00 – 16:30 **ფ. მაჰომედოვა, მ. მუსაევა** (მაჰაჩყალა), მთაბარული მებაღეობა და დელეტანში: მეურნეობის ხალხურ ტრადიციათა შენარჩუნების პრობლემა.

16:30 – 17:00 **ლ. გარსაევი, ა. გარასაევი, თ. შაიფოვა, მ. გარსაევა** (გროზნო), ეთნიკური ერთობა „გუნო“ (ისტორიის ფურცლები, გადმოცემები, განსახლება).

სექცია IX (ეთნოლოგია)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ლ. ბერიაშვილი, ლ. სოლოვიოვა**

09:30 – 10:00 **ს. აკიევა, ა. გეციევი** (ნალჩიკი), მიგრაციული პროცესები და ნაციონალური იდენტობა ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებში პოსტსაბჭოთა პერიოდში.

10:00 – 10:30 **ო. ცეცხლაძე** (ბათუმი), იმერხევის მკვიდრი მოსახლეობის ანთროპოლოგიური თავისებურებანი.

10:30 – 11:00 **ზ. ალიპაჯიევა** (მაჰაჩყალა), და დელეტნელი ხუნძების საქორწინო წეს-ჩვეულებანი გლობალიზაციის პირობებში: იდენტობის შენარჩუნება და მოდერნიზაცია.

11:00 – 11:30 **ლ. ხაჭაპურიძე, დ. შავიანიძე** (ქუთაისი), საფლავის მოწყობის ტრადიციები საქართველოს ქრისტიან და მუსულმან მოსახლეობაში (თანამედროვე მასალების მიხედვით).

- 11:30 – 12:00** **ზ. ბერსანოვა** (გროზნო), გზა ჩეჩენთა მენტალიტეტში.
- 12:00 – 12:30** **მ. ლაშაშიძე, მ. ჭირაქაძე** (თბილისი), მეტალურგიის კულტის ერთი ნაკვალევისათვის ქართულ ეთნოკულტურულ სივრცეში.
- 12:30 – 13:00** **რ. მობილი** (ბაქო), აზერბაიჯანის ენობრივი, კულტურული, რელიგიური მოდელის მრავალფეროვნება და ტოლერანტობა უდი ხალხის მაგალითზე.

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ს. აკიევა, დ. შავიანიძე**

- 14:00 – 14:30** **ჯ. სტრეიქსი** (თბილისი), ბასტიონი, შუქურა თუ ხიდი: სამხრეთ კავკასიის იეზიდების სახალხო დიპლომატიის შესწავლისათვის.
- 14:30 – 15:00** **ლ. სოლოვიოვა** (მოსკოვი), ჩრდილოკავკასიელი თურქმენები: ლოკალურ ეთნიკურ ჯგუფთა მეურნეობისა და საოჯახო ტრადიციების შესწავლის ზოგიერთი წყაროს შესახებ.
- 15:00–15:30** **ლ. ბერიაშვილი** (თბილისი), რელიქტები კავკასიის ტრადიციულ მიწათმოქმედებაში (პარკოსანი კულტურები საქართველოში).
- 15:30– 16:00** **მ. ხანგოშვილი** (თბილისი), ტერმინი „ვანახი“ ეთნო-ისტორიულ ასპექტში.
- 16:00 – 16:30** **ნ. ხელაია** (თბილისი), ქართულ ფიტონიმთა მოტივაციის ასპექტები დაავადებათა მიმართებაში.
- 16:30 – 17:00** **ნ. ანთელავა** (თბილისი), აფხაზური თეონიმის - „ა-ლუმკ~ ვნტერ“-ის - რაობისათვის.

სექცია X (ფოლკლორი, ლიტერატურა)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ხ. მამისიმედიშვილი, ნ. ჩუიაკოვა**

- 09:30 – 10:00** **მ. დარჩიევა** (ვლადიკავკაზი), თამაშებისა და ცეკვების სივრცის ორგანიზება ოსურ ეპიკურ ტექსტებში.

- 10:00 – 10:30** **ქ. სიხარულიძე** (თბილისი), დედამიწის თავყვანისცემის ელემენტები ბავშვის დაბადების რიტუალებში.
- 10:30 – 11:00** **ტ. ჰაჯიმურადოვა** (მაჰაჩყალა), ნარიმან სამურის მოთხრობის „ხალხის მეფე - შარ-ელის“ ეთნოგრაფიული და ფოლკლორული წყაროები.
- 11:00 – 11:30** **ე. ჯაველიძე** (თბილისი), წარსულის აპოლოგეტიკა იაჰია ქემალის ლირიკასა და პროზაში.
- 11:30 – 12:00** **ნ. ხაიბულაევა, მ. ხაიბულაევა** (მაჰაჩყალა), ე. ხამარდაბანოვის რომანის „ონები კავკასიაში“ სიუჟეტურ-კომპოზიციური აგებულება და სახეების სისტემა.
- 12:00 – 12:30** **ა. ნიკოლეიშვილი** (ქუთაისი), ბაქოს ქართულ ბეჭდურ პერიოდულ გამოცემათა ისტორიიდან. გაზეთი „მარცვალი“.
- 12:30 – 13:00** **ე. ვარდოშვილი** (თბილისი), კავკასიის თავისუფლების იდეის ასახვისათვის ილია ჭავჭავაძის პოეტურ ქმნილებებში.

14:00 შუადღის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ქ. სიხარულიძე, ნ. ხაიბულაევა**

- 14:00 – 14:30** **ფ. აბდულაევა** (მაჰაჩყალა), ხუნძური გამოცანების ეროვნული სამყარო.
- 14:30 – 15:00** **ზ. კიკვიძე** (ქუთაისი), წმინდა გიორგი - ზოგადკავკასიური ღვთაება (წარმართობიდან ქრისტიანობამდე).
- 15:00 – 15:30** **ე. ხიდროვა** (მაჰაჩყალა), სანგარში დანახული სიმართლე ლ. ტოლსტოის ადრეულ მოთხრობებში.
- 15:30 – 16:00** **ნ. სულაგა** (ახალციხე), ვეფხვის მეტაფორის გენეზისათვის კავკასიურ არეალში და შოთა რუსთველის „ვეფხისტყაოსანი“.
- 16:00 – 16:30** **ნ. პოპიაშვილი** (თბილისი), გლობალიზაცია და იდენტობა მხატვრულ ლიტერატურაში.
- 16:30 – 17:00** **ე. გაფრინდაშვილი** (თბილისი), სვანური „დავა კოჯის“ კავკასიურ-ინდოევროპული არეალის ურთიერთმიმართების საკითხისათვის.

სექცია I (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **თ. გვანცელაძე, ს. შიხალიევა**

- 09:30 – 10:00** **ტ. უიერი** (თბილისი), სუპლემენტურობა კავკასიის ენებში.
- 10:00 – 10:30** **რ. კიშოვი** (ნალჩიკი), სხეულის ნაწილთა ტერმინების შესახებ ყაზარდოულში: მეტაფორული გაფართოებიდან მეტაფორონიმიისაკენ.
- 10:30 – 11:00** **ქ. სევეტი, ლ. ჰუმნიკი** (დალასი), ადგილობრივი მოსახლეობის ერთობა (საზოგადოება), დაფუძნებული ენობრივი განვითარების ქმნადობაზე მდგრადი გამოყენების მოდელით წახური ენის შესწავლაში.
- 11:00 – 11:30** **მ. ბერიძე, ლ. ბაკურაძე, ნ. სურმავა, დ. ნადარაია** (თბილისი), ქართული დიალექტური კორპუსი – ფრაზეოლოგიის შესწავლის წყარო.
- 11:30 – 12:00** **გ. ახუნდოვა** (ბაქო), ანტითეზურ კონსტრუქციათა ფსიქოლინგვისტური საფუძვლები აზერბაიჯანულსა და ინგლისურ ენებში.
- 12:00 – 12:30** **რ. გერსამია, ნ. მამისიეშვილი, მ. საღლიანი** (თბილისი), ფონოსემანტიკური ლექსიკის გენდერლინგვისტური ასპექტები ქართველურ ენებში.
- 12:30 – 13:00** **ს. ადამოვა** (მაჰაჩყალა), ზოონიმურ კომპონენტის პარემიოლოგიური ერთეულების ლინგვოკულტუროლოგიური დახასიათება (მონათესავე დალესტური ენების – ლაკურისა და ხუნძურის მასალის მიხედვით).

სექცია II (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ს. ალიხანოვი, თ. ვაშაკიძე**

- 09:30 – 10:00** **ე. ისმაილოვა** (მაჰაჩყალა), რუთულელთა ეთნოგრაფიული კოდი დალესტის ხალხების ლინგვოკულტურულ კონტექსტში: უნივერსალური და ნაციონალური.

- 10:00 – 10:30** მ. კვაჭაძე (თბილისი), კიდევ ერთხელ სოფელ გომბორის შესახებ (ლინგვოკულტურული ასპექტები).
- 10:30 – 11:00** უ. ჰასანოვა (მაჰაჩყალა), ხაიდაყური ნაქარგობების ფერთა აღნიშვნა და სამყაროს ენობრივ სურათი.
- 11:00 – 11:30** ნ. მაჭავარიანი (თბილისი), მეცხენეობის ლექსიკა აფხაზურში (სემანტიკურ-სტრუქტურული ანალიზი).
- 11:30 – 12:00** ს. კასიმოვა (მაჰაჩყალა), ნაწილაკები, როგორც შიდანაციონალური სამეტყველო კულტურის მაჩვენებელი (თაბასარანული ენის მასალის მიხედვით).
- 12:00 – 12:30** ი. ჩაჩანიძე (ქუთაისი), ჟან შარლ დე ბესის ფრანგულ-ჩერქეზული თარგმნითი ლექსიკონი.
- 12:30 – 13:00** ს. ჭავჭავაძე (თბილისი), საბჭოთა კულტურული პოლიტიკის სოციოლინგვისტური შედეგები და აფხაზი ხალხი.

სექცია III (ენათმეცნიერება)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: ე. ბესოლოვა, მ. ჯიქია

- 09:30 – 10:00** ზ. ბათიროვა, ა. ალიხანოვი (მაჰაჩყალა), არსებით სახელთა წარმოქმნა -ჩ სუფიქსის მეშვეობით ხუნძურ ენაში.
- 10:00 – 10:30** რ. ქურდაძე (თბილისი), ტრანსპოზიციის მნიშვნელობისათვის ქართულის, როგორც მეორე ენის, სწავლების დროს.
- 10:30 – 11:00** მ. ლომია (თბილისი), ოკო „უნდა“ ნაზმნარი მოდალური ელემენტის დახასიათებისათვის მეგრულში.
- 11:00 – 11:30** თ. ბურჭულაძე (თბილისი), უკავშირო რთული ქვეწყობილი წინადადების ერთი ტიპის თაობაზე ქართულში.
- 11:30 – 12:00** მ. სულეიბანოვა (გროზნო), არსებით სახელთა სინონიმური და ანტონიმური წყვილები ნახურ ენებში.
- 12:00 – 12:30** რ. აბაშია (თბილისი), კავკასიის უძველეს ეთნოტოპონიმთა წარმოების ისტორიიდან. III.
- 12:30–13:00** ნ. ქუთელია (თბილისი), დოქტორ კარლოს ამარალ ფრეირეს ერთი გამოუქვეყნებელი ნაშრომის შესახებ.

სექცია VII (არქეოლოგია, კულტუროლოგია, ხელოვნებათმცოდნეობა)

90:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ნ. ჩიქოვანი, მ. ხაძიევი**

- 09:30 – 10:00** **ს. ლობჯანიძე** (თბილისი), ტრადიციული ტოლერანტობა და მისი აღდგენის მცდელობა და რესურსები.
- 10:00 – 10:30** **ი. წერეთელი** (თბილისი), სატიტულო ნაციისა და ეთნიკური უმცირესობების ურთიერთდამოკიდებულების საკითხი საქართველოში XIX-XX საუკუნეების მიჯნაზე (პრესის მასალების მიხედვით).
- 10:30 – 11:00** **ლ. მელიქოვა** (ბაქო), კულტურათა ინტერრელიგიური დიალოგის კრიტიკული ანალიზი ახალ რელიგიათა განხილვის საფუძველზე (ბაჰაიზმის მაგალითზე).
- 11:00 – 11:30** **ი. კოკაევა** (ვლადიკავკაზი), საგანმანათლებლო სივრცეში პოლიკულტურულ პრინციპთა სწავლების რეალიზაცია ჩრდილოეთ ოსეთის რესპუბლიკა ალანიაში.
- 11:30 – 12:00** **ქ. კაკიტელაშვილი** (თბილისი), დამოკიდებულება ქართველი მუსლიმების მიმართ: ტოლერანტობის დეფიციტსა და იდენტობის ძიებას შორის.
- 12:00 – 12:30** **ვ. ბესოლოვი, ა. ბესოლოვი** (ვლადიკავკაზი), კავკასიის არქიტექტურული და საქალაქთმშენებლო მემკვიდრეობის სამამულო და უცხოელი მკვლევრები, როგორც ორიენტალისტისკის დამოუკიდებელი დარგის – კავკასიური არქიტექტურათმცოდნეობის ფუძემდებლები.

სექცია X (ფოლკლორი, ლიტერატურა)

09:30 დილის სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ტ. ჰაჯიმურადოვა, ზ. კიკვიძე**

- 09:30 – 10:00** **ა. თანჯიევი** (ნაზრანი), ღირებულებათა ფორმირება ნართების ინგუმურ ეპოსსა და კავკასიაში კაცობრიობის ისტორიის „ღერძულ დროში“.

- 10:00 – 10:30** **ნ. ჩუიაკოვა** (მაიკოპი), საქართველოს როლი ადიღეს ინტელიგენციის ჩამოყალიბებაში.
- 10:30 – 11:00** **ე. გოგიაშვილი** (თბილისი), ზღაპრული რაში: ქართულ-სომხური პარალელები.
- 11:00 – 11:30** **ბ. მამისიმედიშვილი** (თბილისი), არქექტიპული მოდელის აღდგენა ოსურ სიმღერაში „არის მარცვლეული“ (Ec Xyap).
- 11:30 – 12:00** **ნ. კუტივაძე** (ქუთაისი), „კავკასიის გმირის“ სულიერი დრამის მხატვრული ინტერპრეტაცია აკაკი გაწერელის „მამილოში“.

14:00 პლენარული სხდომა

სხდომის თავმჯდომარეები: **ც. ბარამიძე, ა. თიმაევი**

- 14:00 – 14:30** **ნ. ჩიქოვანი** (თბილისი), ტოლერანტობის აღზრდის პრობლემისათვის: *ჩვენ* და *სხვები* ისტორიის სახელმძღვანელოებში (საქართველოს მაგალითი).
- 14:30 – 15:00** **ს. ზოლიანი** (ერევანი), კავკასია: კულტურათაშორის დიალოგი თუ ცივილიზაციათა დაპირისპირება?
- 15:00 – 15:30** **ვ. ბესოლოვი** (ვლადიკავკაზი), პერიოდული საერთაშორისო გამოცემა „კავკასიოლოგიის მაცნე“.
- 15:30 – 16:00** **რ. სოფერი** (ხაიფა), კურიკულური რეფორმა უმაღლესი აკადემიური ინსტიტუციებისათვის მულტიკულტურულ განათლებაში: რატომ, რა და როგორ: ტემპუსის პროგრამა საქართველოს კავკასიური რეგიონისათვის.
- 16:00 – 16:30** **მ. ქვრივიშვილი** (თბილისი), გლობალიზაციის გამოწვევები და ამიერკავკასიის ხალხების არჩევანი - მულტიკულტურული ამიერკავკასია თუ?
- 16:30 – 17:00** **ჯ. კვიციანი** (თბილისი), კავკასიის მთიელ ხალხთა ჩვეულებითი სამართალი და მულტიკულტურალიზმის პრაქტიკა (ისტორია და თანამედროვეობა).

17:00 – 17:40 დისკუსია

17:40 -18:00 სექციების მუშაობის შეჯამება

კონგრესის დახურვა

Congress working schedule

09:30 – 13:00 Morning session

13:00 – 14:00 Lunch

14:00 – 16:30 Afternoon session

16:30 – 17:00 Discussion

Time limit

Report 20 minutes

Dispute 10 minutes

22 October, Tuesday

Receiving the guests (TSU, building 1, floor 1)

09:30 – 12:00 Registration (TSU, building 1, floor 2, Assembly Hall)

12:15 Opening of the congress

Chairpersons:

Prof. **V. Papava** – TSU Rector,

Prof. **Ts. Baramidze** – Chair of the Congress

Greetings:

T. Sanikidze – Minister of Education and Science of Georgia

M. I. Magomedov – H. Tsadasa Institute of Language, Literature and Art of Dagestan Scientific Centre of the Russian Academy of Sciences (Mahachkala)

A. Timaev – Chechen State University (Grozny)

A. Tankiev – Ingush State University (Nazran)

T. Akhundov – Azerbaijanian National Academy of Sciences, Institute of Archaeology and Ethnography (Baku)

S. Akieva – Kabardo-Balkarian Institute of Humanities (Nalchik)

L. Soloviova – Caucasian Department of the Institute of Ethnology and Anthropology of the Russian Academy of Sciences (Moscow)

Y. Kojima – Tokyo University (Tokyo)

E. Besolova – V. I. Abaev North-Ossetian Institute of humanitarian and social studies of the Russian Academy of Sciences and Republic of North Ossetia – Alania (Vladikavkaz)

S. Zolyan – Institute of Philosophy and Sociology of the National Academy of Sciences of Armenia (Yerevan)

K. Sackett – SIL International (Dallas)

R. Sofer – Gordon Academic College of Education (Haifa, Israel)

N. Paulovich – Polish Academy of Sciences, Institute of Philosophy and Sociology (Warsaw)

L. Ezugbaia – Arn. Chikobava Institute of Linguistics (Tbilisi)

S. Sisauri – Shota Rustaveli National Science Foundation (Tbilisi)

14:00 Plenary session

Chairs of the session: **I. Abdullaev, Ts. Baramidze**

- 14:00 – 14:30** **V. Dmitriev** (St.-Petersburg), Tolerance in the Caucasus region: the possibilities of theoretical approaches and practical researches.
- 14:30 – 15:00** **M. Magomedkhanov** (Mahachkala), Caucasian identity: the edges of tolerance.
- 15:00 – 15:30** **M. Tlostanova** (Moscow), Is there a Caucasian “community of sense”? On pluritopic hermeneutics, crosscultural subjectivities and transmodern future.
- 15:30 – 16:00** **N. Paulovich** (Warsaw), The South Caucasus in search of self-identity: “the language of the elite”.
- 16:00 – 16:30** **Ts. Baramidze** (Tbilisi), Extralinguistic parameters for definition of identity in the multicultural North Caucasus.
- 16:30 – 17:00** **A. Khalidov** (Grozny), The ethno-linguistic situation in the North Caucasus.

Section I (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session **Z. Mallaeva, A. Arabuli**

- 09:30 – 10:00** **A.Timaev** (Grozny), The processes of generalization of verb and noun stems in Nakh languages and dialects.
- 10:00 – 10:30** **S. Omiadze** (Tbilisi), Semiotic density and regional sphere of concepts.
- 10:30 - 11:00** **I.Abdullaev** (Mahachkala), Georgian-Daghestanian isogloss of social terminology.
- 11:00 – 11:30** **T. Gvantseladze** (Tbilisi), About old dictionary of Abkhazian language.
- 11:30 – 12:00** **M. Khautieva** (Nazran), About of structural-semantic character of Ingush idioms.
- 12:00 – 12:30** **T. Vashakidze** (Tbilisi), Towards the syntactic status of two-component phraseological expressions in Georgian.
- 12:30 – 13:00** **M.Ovkhadov** (Grozny), The Chechen people in the mirror of the USSR national policy: language, education, personnel.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **S.Omiadze, A.Khalidov**

- 14:00 – 14:30** **L. Khatukhova** (Nalchik), Semantic development of lexeme “sour” and its Kabardian correlate.
- 14:30 – 15:00** **Z. Mallaeva** (Mahachkala), Some features of causative forms in Avar-Andian languages.
- 15:00 – 15:30** **A. Arabuli, N. Javakhishvili** (Tbilisi), On one Georgian surname origin from Daghestanian.
- 15:30 – 16:00** **N. Kurbanova** (Mahachkala), Ways of contamination of temporal meanings by postpositions of spatial semantics.
- 16:00 – 16:30** **M. Jikia** (Tbilisi), Anthroponymical Universals.
- 16:30 – 17:00** **S. Shikhalieva** (Mahachkala), Lingua-cultural community in Daghestan: genesis and structure.

Section II (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session **T. Sikharulidze, Kh. Navrazova**

- 09:30 – 10:00** **S. Milorava** (Paris), Types of constructions in the Georgian language.
- 10:00 – 10:30** **Y. kojima** (Tokyo), Suffixation of a coordinating conjunction in Batsbi.
- 10:30 – 11:00** **T. Makharoblidze** (Tbilisi), Verb Conjugation in GESL.
- 11:00 – 11:30** **E. Bessolova** (Vladikavkaz), To the problem of creating “Comparative lexicology of the Caucasian languages”.
- 11:30 – 12:00** **R. Zekalashvili** (Tbilisi), Functional-Pragmatic analysis of the Phatic communication in the speech of the literary personages (according to the plays by David Kldiashvili).
- 12:00 – 12:30** **M. Magomedova** (Mahachkala), Methods of formations of indirect stem in Araderihskih sub-dialects of Hunzah dialect of Avar.
- 12:30 – 13:00** **M. Babukhadia** (Tbilisi), Psycholinguistic aspects of language in the background of linguistic tolerance.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **Y. Kojima, T. Makharoblidze**

- 14:00 – 14:30** **T. Sikharulidze** (Tbilisi), Problems of language situation in Abkhazia.
- 14:30 – 15:00** **Kh. Navrazova** (Grozny), On the issue of transitivity/intransitivity of the verbs in Chechen language.
- 15:00 – 15:30** **A. Mukailova** (Mahachkala), The binary model as a cultural paradigm of space in Tabasaran language.
- 15:30 – 16:00** **D. Magomedov** (Mahachkala), Spatial cases and postpositional constructions in the Avar language.
- 16:00 – 16:30** **I. Kerimov, M. Taisumov, A. Abumuslimov** (Grozny), Chechen toponymy as an informationally directed linguistic unit.
- 16:00 – 17:00** **J. Keyserovskaya** (Baku), The Classification of the Phraseology in Zakatala’s dialect of Avar Language.

Section III (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **M.I. Magomedov, N. Jorbenadze**

- 09:30 – 10:00** **Z. Gadzhieva** (Mahachkala), Names of blossoming grassy plants in the Avarian language.
- 10:00 – 10:30** **M. Albogachieva** (St.-Petersburg), Modern problems of the Ingush language.
- 10:30 – 11:00** **Z. Kikvidze, L. Pachulia** (Tbilisi), In Search of linguistic correlates of androcentrism: Kartvelian and Germanic.
- 11:00 – 11:30** **P. Bektemirova** (Mahachkala), Concessive and conditional participles in Bezhta language.
- 11:30 – 12:00** **M. Tsiskarishvili (Telavi)**, Endangered languages in the process of multilingualism and globalization (Analyze of Tsova-Tush (Batsbi) material).
- 12:00 – 12:30** **L. Tetakayeva, K. Boraganova** (Mahachkala), Lingua-cultural features of man's and woman's images in Kumyk gender-marked phraseology.
- 12:30 – 13:00** **E. Topuria** (Kutaisi), About lingua-cultural conception and conceptualization of the lexical unit.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **L. Pachulia, k. Boraganova**

- 14:00 – 14:30** **M.I. Magomedov** (Mahachkala), Features of the expression of the subject-object relations in the Avar language.
- 14:30 – 15:00** **T. Guchua** (Kutaisi), A Ritual as a language game (based on the book of Archangelo Lamberti "Description of Samegrelo").
- 15:00 – 15:30** **N. Albekov** (Grozny), Bilty – to the question of etymology.
- 15:30 – 16:00** **N. Jorbenadze** (Tbilisi), Iberian-Caucasian Languages and the Spell-check Programme (by the example of Georgian).
- 16:00 – 16:30** **S-H. Ireziev** (Grozny), Phonetic processes in structure of the secondary verbs which are formed by ditaⁿ "to leave", "to allow" in Chechen and Ingush languages at formation of the Indefinite Tenses.
- 16:30 – 17:00** **N. Tsuleiskiri** (Kutaisi), Sociolinguistic Picture of the Caucasus of the 18th Century according to 'Travels through Russia and in the Mountains of the Caucasus' By Johann AntonGüldenstädt.

Section IV (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **P. Antadze- Malashkhia, M. A. Magomedov**

- 09:30 – 10:00** **Z. Alieva** (Mahachkala), **M. Gadzhibegova (Mahachkala)**, On the Georgian-Andian languages contacts.
- 10:00 – 10:30** **R. Kanarkowski** (Cracow), Towards historical-comparative accentology of Daghestanian languages.
- 10:30 – 11:00** **L. Khachapuridze, L. Avaliani** (Kutaisi), Georgian-Arabic linguistic and cultural parallels.
- 11:00 – 11:30** **Kh. Tumanishvili** (Tbilisi), Comparative study of phraseological collections in linguocultural context (based on Arabic and Georgian material).
- 11:30 – 12:00** **A. Tokayeva** (Grozny), Chechen language in the light of language monogenesis theory.
- 12:00 – 12:30** **T. Gitolendia** (Tbilisi), Tabu as a one of sources of the polisemy in Georgian.
- 12:30 – 13:00** **N. Barakhoeva** (Nazran), About voice category in ergative languages (in Ingush).

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **Z. Alieva, Kh. Tumanishvili**

- 14:00 – 14:30** **M.A. Magomedov** (Mahachkala), Avar-Andian toponymy (structure and semantics).
- 14:30 – 15:00** **K. Margiani-Subari** (Tbilisi), Towards the interrelation of inference and epistemic in a Svan verb.
- 15:00 – 15:30** **S. Alikhanov** (Mahachkala), The features of substantivisation of adjectives in the Avar language.
- 15:30 – 16:00** **G. Gvantseladze** (Tbilisi), Anthroponyms and surnames in epigraphic monuments in Abkhazia.
- 16:00 - 16:30** **M. A. Ahmedov** (Mahachkala), The place of the loanwords in the lexical system of the Caucasian languages.
- 16:30 – 17:00** **P. Antadze-Malashkhia** (Tbilisi), For exstralinguistic issue of anthroponomy from Persian in Georgian.
- 17:00 – 17:30** **N. Kipiani** (Agri), Karachay-Balkar language and a language of “The song of Igor’s Campaign”.

Section V (History)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **T. Aytberov, M. Macaberidze**

- 09:30 – 10:00** **M. Bekker** (Baku), Tolerans as a lifeway.
- 10:00 – 10:30** **S. Jamirzaev** (Grozny), Autochthonic Caucasus and multiculturalism (some aspects).
- 10:30–11:00** **N. Javakhishvili** (Tbilisi), From the history of Georgian-Daghestanian military cooperation (on the verge of XVIII-XIX centuries).
- 11:00 – 11:30** **Y.Dadaev** (Mahachkala), Socio-economic and legal groups – the most important factor of ensuring tolerance and internationalism in the state of Shamil.
- 11:30 – 12:00** **G. Zhuzhunashvili, N. Beridze** (Tbilisi), Mikhako Tsereteli's Work „The Problems of Race and Culture in the Caucasus“.
- 12:00 – 12:30** **Sh. Gapurov, V. Magomaev** (Grozny), The Georgian question in Russian policy at the beginning of XIX century.
- 12:30 – 13:00** **A. Bugaev** (Grozny), Peacemaking in the Caucasus: obscure pages (certificate of participant).

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **Y. Dadaev, N. Javakhishvili**

- 14:00 – 14:30** **T. Aytberov** (Makhachkala), Caucasus Military Hiking Nadir Afshar - an important factor of unity and development of the Daghestan national languages.
- 14:30 – 15:00** **F. Hajiyev, A. Hajiyeva** (Baku), Georgian Azerbaijanis in the XIX century: socio-political activity and lifeway.
- 15:00 – 15:30** **M. Matsaberidze** (Tbilisi), Historical Argumentation in the Period of Restoration of Independence of the South Caucasian States (1990-1991).
- 15:30 – 16:00** **R. Begeulov** (Karachaevsk), Historical education in a multicultural space of Karachay-Circassia.
- 16:00 – 16:30** **Sh.Khapirov** (Mahachkala), Georgian inscription from southeastern Avaria (Karakh).
- 16:30 – 17:00** **P. Ibragimova** (Mahachkala), Elimination of Vakfs property in Daghestan in the first half of the XX century.
- 17:00 – 17:30** **J. Movsumlu** (Baku), Caucasian and Russia-Ottoman wars.

- 17:30 – 18:00 **D. Kandelaki, A. Managadze** (Tbilisi), Russian officers in the Caucasus (according to the 19th century sources).

Section VI (History)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **G. Ataev, J. Kvitsiani**

- 09:30 – 10:00 **O. Karatay, G. Kakhniashvili** (Izmir, Turkey), Who were the Eastern Bulgars Attacked by Sviatoslav in 965?
- 10:00 – 10:30 **S.Murtuzaliev** (Moscow), North-Caucasian identity and Russian orthodox church.
- 10:30 – 11:00 **P. Adamczewski** (Seradz), Modern Azerbaijani-Iranian dispute on the Gulistan and Turkmenchay agreements.
- 11:00 – 11:30 **R. Abdulmazhidov, M. Shekhmagomedov** (Mahachkala), Muhamadtahir al-Karahi and his autobiographical essay “Kitabu ‘ibarat al- i’tibar fi istislakhi al-a‘mal bi kadari al-iktidar” A book of stories about the importance of striving to improve the conduct as best as possible”).
- 11:30 – 12:00 **K. Kutateladze** (Tbilisi), *Javakheti* in some armenian source and there comparative analyses with Georgian sources.
- 12:00 – 12:30 **T. Mirzayeva** (Baku), “Baku-Tbilisi Jeyhan” oil pipeline as the subject of regional security.
- 12:30 – 13:00 **A.Osmaev** (Grozny), The Chechen Republic in 2007-2012.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **S. Murtuzaliev, K. Kutateladze**

- 14:00 – 14:30 **G. Ataev** (Mahachkala), Multikulturalizm and tolerans in middle Ages in Dagestan.
- 14:30 – 15:00 **N. Papuashvili** (Tbilisi), I. Raynegs and K.Kokh about successors of caucasian Albania.
- 15:00 – 15:30 **T. Beliashvili** (Tbilisi), Georgia - The League of Nations. 20-30s of the XX century.
- 15:30 – 16:00 **S. Zedelashvili** (Tbilisi), About the question of Daghestanian raids (*lekianoba*) in special literature.
- 16:00 – 16:30 **N. Gozalova** (Baku), Women education in contemporary Azerbaijan.
- 16:30 – 17:00 **L. Aliyeva** (Baku), Problem of national identity in Azerbaijan.
- 17:00–17:30 **M. Musaev** (Mahachkala), Daghestan Arabic-script biographical works about theologians of the IX-XIV centuries.

- 17:30– 18:00** **M. Shekhmagomedov** (Mahachkala), The problem of false sheikhdoms based on materials of Sheikh Hasan-Afandi-Kahibsky's creation "*ad-Durra al-baida fi-raddi al-bida va al-akh-va*" (A dazzling pearl in denial of heresies and fallacies)

Section VII (Archaeology, Cultural studies, Arts)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **T. Akhundov, M. Puturidze**

- 09:30 – 10:00** **N.Laneri** (Katania), The Cult of the Deer in Ancient Anatolia, Iran, and the Caucasus during the Bronze and Iron Age.
- 10:00 – 10:30** **M. Bagaev, R.Mamaev** (Grozny), Interethnic contacts as a basis of archaeological cultures of Central and North-Eastern Caucasus.
- 10:30 – 11:00** **Y. Tchekhanovets** (Jerusalem), Caucasian Christian Communities in Byzantine Jerusalem: Patterns of Interaction.
- 11:00 – 11:30** **A. Ozfirat** (Antakia), Mt. Ağrı-Bozkurt Excavation: Settlement Pattern From Late Chalcolithic Period to Urartean Kingdom.
- 11:30 – 12:00** **M. Ishikli** (Erzrum), Urartian expedition in Caucasian archaeology: the excavations on Ayanis Castle in Van (1989-2013).
- 12:00 – 12:30** **E. Kvavadze, I. Martkoplshvili, M. ChiChinadze, L. Bitadze, K.Kakhiani, I. Gambasidze, G. Mindiashvili, G.Gogochuri** (Tbilisi), New methods examining the contents of an archaeological dishes and their implications for the reconstruction of paleodiet.
- 12:30 – 13:00** **M. Imanpour** (Mashhad), Can Caucasus be one of the Potential Roads for immigration of Iranian into Iran.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **L. Bitadze, Y. Tchekhanovets**

- 14:00 – 14:30** **T. Akhundov** (Baku), The Culture of Subtumulus Crypts (a return to the already told).
- 14:30 – 15:00** **N. Gobejshvili** (Tbilisi), Burial Constructions of Colchian culture.
- 15:00 -15:30** **M. Khadziev** (Nazran), Local features in architecture of Ingushetia.
- 15:30 – 16:00** **M. Puturidze** (Tbilisi), For the Problem of Appearance of the Toreutic Assemblage in South Caucasus.

- 16:00 - 16:30** **I. Mamasakhlisi** (Tbilisi), The Deer-cult in the Cultures of the Caucasian Peoples.
- 16:30 – 17:00** **A. Maksimchik** (Tbilisi), Destiny of the Caucasian war and history museums collections.
- 17:00 – 17:30** **V. Japaridze** (Tbilisi), About the openwork badge with common Caucasian semantic.

Section VIII (Ethnology)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **N. Antelava, R. Seferbekov**

- 09:30 – 10:00** **V. Erdemli** (Birmingham), Tradition and Belonging: The Associations of Georgians from the Batumi Region in Turkey.
- 10:00 – 10:30** **L. Bitadze, Sh. Laliashvili** (Tbilisi), Ossetians on the anthropological map of Caucasia.
- 10:30 – 11:00** **H. Akhundzade** (Baku), The problem of interrelation of generations in transcultural families.
- 11:00 – 11:30** **L. Garsaev, A. Garasaev, T. Shaipova, M. Garsaeva** (Grozny), Some moral-ethical guidelines related to the practice of blood vengeance "chir" Chechens.
- 11:30 – 12:00** **S. Nataev** (Grozny), On the question of "indigenous" and "non-indigenous" Chechen Taipei.
- 12:00 – 12:30** **A. Petrosyan** (Yerevan), About traces of the Moon Cult in Armenian Onomastics.
- 12:00 – 13:00** **G. Gotsiridze** (Tbilisi), Areal aspects of the ethnocultural interrelation of the Caucasus peoples (feeds system).

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **G. Gotsiridze, A. Petrosyan**

- 14:00 – 14:30** **R.I. Seferbekov** (Mahachkala), Multiculturalism in Dagestan: the preservation of ethnic identity in the context of globalization.
- 14:30 – 15:00** **N. Antelava** (Tbilisi), Lycanthropy in old Kartli.
- 15:00 – 15:30** **R. Dadashev, J. Muskhanova** (Tbilisi), Chechen ethnical system in the light of L.N. Gumilev's theory.
- 15:30 – 16:00** **P. Bukhrashvili** (Tbilisi), "House" and "shrine" in ancient Georgia.

- 16:00 – 16:30** **P. Magomedova, K. Musaeva** (Mahachkala), Mountain-valley gardening in Dagestan: the problem of preservation of traditional agriculture.
- 16:30 – 17:00** **L. Garsaev, A. Garasaev, T. Shaipova, M. Garsaeva** (Grozny) Ethnic Society GUNA (Guna) (Pages of history, traditions, legends, resettlement).

Section IX (Ethnology)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **L. Beriashvili, L. Soloviova**

- 09:30 – 10:00** **S. Akkieva, A. Gekkiev** (Nalchik), Migration processes and national identity in the republics of the Northern Caucasus in Post-Soviet period.
- 10:00 – 10:30** **O. Tsetskhladze** (Batumi), Anthropological local peculiarity of the settlement pattern in Imerkhevi.
- 10:30 – 11:00** **Z. Aligadjieva** (Mahachkala), Marriage and wedding rites Avars in Daghestan in the context of globalization: the preservation of identity and modernizations.
- 11:00 – 11:30** **L. Khachapuridze, D. Shavianidze** (Kutaisi), Grave arrangement Traditions of Christian and Muslim Georgian people (According to the modern materials).
- 11:30–12:00** **Z. Bersanova** (Grozny), The road in mentality of Chechens.
- 12:00 – 12:30** **M. Ghambashidze, M. Chirakadze** (Tbilisi), About one tracks of metallurgy in Georgian ethnocultural spaces.
- 12:30 – 13:00** **R. Mobili** (Baku), Linguistic, cultural and religious diversity and tolerance model of Azerbaijan for example Udi.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **S. Akkieva, D. Shavianidze**

- 14:00 – 14:30** **J. Strakes** (Tbilisi), Bastion, beacon or bridge: investigation public diplomacy among yezidi of the South Caucasus.
- 14:30 – 15:00** **L. Solovyova** (Moscow), Turkmens North Caucasus: the study of some of the sources of farm and family traditions of the local ethnic groups.
- 15:00 – 15:30** **L. Beriashvili** (Tbilisi), Relicts in the traditional agriculture (Legumes in the Caucasus).

- 15:30 – 16:00** **M. Khangoshvili** (Tbilisi), Ethno-historical aspect of term “Vaynakh”.
- 16:00 – 16:30** **N. Khelaia** (Tbilisi), The aspects of motivation of Georgian phitonims in respect of diseases
- 16:30 -17:00** **N. Antelava** (Tbilisi), For meaning of Abkhazian theonym “a-ləšk̃əntər.

Section X (folklore, literature)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **Kh. Mamisimedishvili, N. Chuyakova**

- 09:30 – 10:00** **M.V. Darchieva** (Vladikavkaz), Organization of game and dancing (qazt) space in the Ossetian epic texts.
- 10:00 – 10:30** **K. Sikharulidze** (Tbilisi), Elements of the Earth worship in child birth rituals.
- 10:30 – 11:00** **T. Gadzhimuradova** (Mahachkala), Ethnographic and folkloric origins of Nariman Samurovs “King of the people – a Sharales”.
- 11:00 – 11:30** **E. Javelidze** (Tbilisi), An apologetic of last in lyric and prose of Iahia Cemali.
- 11:30 – 12:00** **N. Khaybulaeva, M. Khaybulaeva** (Mahachkala), Plot and compositional structure and the imaging system of the novel E. Hamar-Dabanova "Tricks of the Caucasus".
- 12:00 – 12:30** **A. Nikoleishvili** (Tbilisi), From the history of Georgian periodical print publications of Baku. The newspaper “Martsvali” (grain).
- 12:30 – 13:00** **E. Vardoshvili** (Tbilisi), For the reflection of the idea of freedom for Caucasian people in the poetic works of Ilia Chavchavadze.

14:00 Afternoon session

Chairs of the session: **K. Sikharulidze, N. Khaibulaeva**

- 14:00 – 14:30** **R. Abdulaeva** (Mahachkala), The national world of Avar riddles.
- 14:30 – 15:00** **Z. Kikvidze** (Kutaisi), Saint George as a Common Caucasian Deity (From Paganism to Christianity).

- 15:00 – 15:30** **E. Khidirova** (Mahachkala), "Trench truth" in the early stories L.N. Tolstoy.
- 15:30 – 16:00** **N. Sulava** (Akhaltikhe), Genesis of metaphor of tiger in the Caucasian areal and Shota Rustaveli's poem "The knight in the panther's skin.
- 16:00 – 16:30** **N. Popiashvili** (Tbilisi), Globalization and identity in literature.
- 16:30 – 17:00** **E. Gaphrindashvili** (Tbilisi), About Caucasian and Indo- European areal relation of Svan term "*Dava koji*".

Section I (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **T. Gvantseladze, S. Shikhalieva**

- 09:30 – 10:00** **TH. Wier** (Tbilisi), Suppletion in the languages of the Caucasus.
- 10:00 – 10:30** **R. Kimov** (Nalchik), On Kabardian body part terms: from metaphoric extension to metaphonymy.
- 10:30 – 11:00** **K. Sakket, L. Humnick** (Dallass), Evaluating Community-based Language Development Activities with the Sustainable Evaluating Community-based Language Development Activities with the Sustainable Use Model: A Tsakhur Case Study.
- 11:00 – 11:30** **M. Beridze, L. Bakuradze, N. Surmava, D. Nadaraia** (Tbilisi), Georgian Dialect Corpus as a Source for the Study of Phraseology.
- 11:30 – 12:00** **G. Akhundova** (Baku), Psycholinguistic bases of antithetic constructions in the Azerbaijani and English languages.
- 12:00 – 12:30** **R. Gersamia, N. Mamiseishvili, M. Sagliani** (Tbilisi), Gendered Aspects of Phonosemantic Vocabulary in Kartvelian Languages.
- 12:30 – 13:00** **S. Adamova** (Mahachkala), Linguistic and cultural characterization of pharmacological units with a zoonym component (based on the material from two Daghestanian languages: Lak and Avar).

Section II (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **S. Alikhanov, T. Vashakidze**

- 09:30 – 10:00** **E. Ismailova** (Mahachkala), Ethnographic code of Rutuls in a linguacultural context of the people of Dagestan: universal and national.
- 10:00 – 10:30** **M. Kvachadze** (Tbilisi), Once again about village Gombori (Linguo-cultural aspects).
- 10:30 – 11:00** **U. Gasanova** (Mahachkala), Color designations kaitak embroidery and their role in the language picture of the world.
- 11:00 – 11:30** **N. Machavariani** (Tbilisi), Horse-breeding vocabulary in Abkhazian (semantic and structural analysis).

- 11:30 – 12:00** **S. Kasimova** (Mahachkala), A particle as an indicator of features in international speech cultures (by the example of Tabasaran language).
- 12:00 – 12:30** **I.Chachanidze** (Kutaisi), French-Circassian Bilingual Dictionary By Jean Charles de Bess.
- 12:30 – 13:00** **S.Chaava** (Tbilisi), The sociolinguistic results of the Soviet cultural politics and the Abkhazian people.

Section III (Linguistics)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **E. Besolova, M Jikia**

- 09:30 – 10:00** **Z. Batirova, A. Alihanov** (Mahachkala), The formation of nouns by means of the suffix –ch in the Avar language.
- 10:00 – 10:30** **R.Kurdadze** (Tbilisi), On the Importance of Transposition in the Process of Teaching Georgian as a Second Language.
- 10:30 – 11:00** **M.Lomia** (Tbilisi), Characterizing the Deverbal Modal *ok'o* ‘must’ in Megrelian.
- 11:00 – 11:30** **T. Burchuladze** (Tbilisi), On one type of compound conjunctionless subordinate clause in Georgian.
- 11:30 – 12:00** **M. Suleybanova** (Grozny), Synonym, antonym pairs of nouns in the Nakh languages.
- 12:00 – 12:30** **R.Abashia** (Tbilisi), From the history of derivation of the oldest toponyms of Caucasus. III.
- 12:30 – 13:00** **N.Kutelia** (Tbilisi), About the unpublished work of Doctor Carlos Amaral Freire.

Section VII (Archaeology, Cultural sciences, Arts)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **N. Chikovani, M Khadziev**

- 09:30 – 10:00** **S. Lobzhanidze** (Tbilisi), The traditional tolerance, its recovery efforts and resources.

- 10:00 – 10:30** **I. Tsereteli** (Tbilisi), The Problem of Interrelation of Titular Nation and Ethnic Minorities in Georgia According to the Printed Press (The Turn of the 20th Century).
- 10:30 – 11:00** **L. Melikova** (Baku), A Critical analysis of the inter-religious dialogue of cultures on the basis of new religions: a case study on Bahatism.
- 11:00 – 11:30** **I. Kokaeva** (Vladikavkaz), Realization of poly-cultural principles of poly-culture in educational area of RSO-Alania.
- 11:30 – 12:00** **K. Kakitelashvili** (Tbilisi), Attitude towards the Georgian Muslims: Between the Lack of Tolerance and Search for Identity.
- 12:00 – 12:30** **V.B. Besolov, A.V. Besolov** (Vladikavkaz), Domentic and foreign researchers architectural and urban heritage of the Caucasus as the pioneers of Caucasus architectural study – independent sector orientalism.

Section X (folklore, Literature)

09:30 Morning session

Chairs of the session: **T. Gadzimuradova, Z. Kikvidze**

- 09:30 – 10:00** **N. Kutivadze** (Kutaisi), Artistic Interpretation of Spiritual Drama of 'A Hero of the Caucasus' in 'Shamil' by Akaki Gatsrelia.
- 10:00 – 10:30** **N.Chuyakova** (Maykop), The role of Georgia in the formation of the Adyge intelligentsia.
- 10:30 – 11:00** **E. Gogiashvili** (Tbilisi), Magic horse: Georgian-Armenian folklore parallel
- 11:0 – 11:30** **Kh. Mamisimedishvili** (Tbilisi), Ritual restoration of an archetype model in Ossetian song '*There is the crop*' (Ec xyap).
- 11:30 – 12:00** **A.Tankiev** (Nazran), The formation of Old Ingush Nart epos and the Caucasus values in "Axial time" of mankind's history.

14:00 Plenary session

Chairs of the session: **Ts.Baramidze, A.Timaev**

- 14:00 – 14:30** **N. Chikovani** (Tbilisi), For the Problem of Tolerance Building: “We” and “Others” in the History Textbooks (The Case of Georgia).
- 14:30 – 15:00** **S. Zolyan** (Yerevan), Caucasus: intercultural dialogue – or clash of civilizations?
- 15:00 – 15:30** **V.Besolov** (Vladikavkaz), Periodical international publishing “Caucasiological News”.
- 15:30 – 16:00** **R. Sofer** (Haifa), Curricular reform for higher Academic Institutions in multicultural education: why, what and how: Doit – A Tempus program for the Caucasus region of Georgia.
- 16:00 – 16:30** **M. Kvrivishvili** (Tbilisi), Challenges of Globalization and the choice of the South Caucasian peoples: Multicultural South Caucasus or?
- 16:30 – 17:00** **J.Kvitsiani** (Tbilisi), The traditional right of the Caucasian mountain peoples and the practice of multiculturalism (history and modernity).

17:00 -17:40 Panel discussion

17:40 -18:00 Final session

Congress' Close

План работы конгресса

09:30 – 13:00	Утреннее заседание
13:00 – 14:00	Перерыв
14:00 – 16:30	Дневное заседание
16:30 – 17:00	Дискуссия

Регламент

доклад	20 минут
дискуссия	10 минут

22 октября, вторник

Приём гостей
(ТГУ, I корпус, I этаж, Актовый зал)

09:30 – 12:00 Регистрация

(ТГУ, I корпус, II этаж, конференц-зал)

12:15 Открытие конгресса

Ректор ТГУ **В. Папава**

Вступительное слово – председатель конгресса проф. **Ц. Барамидзе**

Приветствия:

Т. Саникидзе – Министр науки и образования Грузии

М. И. Магомедов – Институт языка, литературы и искусства им. Г. Цадасы Дагестанского научного центра Российской Академии наук (Махачкала)

А. Д. Тимаев – Чеченский государственный университет (Грозный)

А. Х.Танкиев – Ингушский государственный университет (Назрань)

Т. И. Ахундов – Институт археологии и этнографии Национальной Академии наук Азербайджана (Баку)

С. И. Акиева – Институт гуманитарных исследований Кабардино-Балкарии (Нальчик)

Л. Т. Соловьева – Институт этнологии и антропологии Российской Академии наук, отдел Кавказа (Москва)

Я. Коджима – Токийский университет

Е. Б. Бесолова – Институт гуманитарных и социальных исследований им. В. Абаева Российской Академии наук (Владикавказ)

С. Золян – Институт философии и социологии Национальной Академии наук Армении (Ереван)

К. Секкет – Международный Институт лингвистики (SIL International) (Даллас, Техас, США)

Р. Софер – Гордонский Академический колледж образования (Хайфа, Израиль)

Н. Паулович – Институт философии и социологии Академии наук Польши (Варшава)

Л. Эзугбаиа – Директор Института языкознания им. Арн. Чикобава (Тбилиси)

С. Сисаури – Генеральный директор Национального научного фонда им. Шота Руставели

14:00 Пленарное заседание

Председатели заседания: **И. Х. Абдуллаев, Ц. Барамидзе**

- 14:00 – 14:30** **В. А. Дмитриев** (Санкт-Петербург), Толерантность в кавказском регионе: возможности теоретических подходов и практических поисков.
- 14:30 – 15:00** **М. М. Магомедханов** (Махачкала), Кавказская идентичность: грани толерантности.
- 15:00 – 15:30** **М. Глостанова** (Москва), Существует ли кавказское «сообщество смысла и чувства»? О плюритопической герменевтике, транскультурных субъектностях и трансмодерном будущем.
- 15:30 – 16:00** **Н. Паулович** (Варшава), Южный Кавказ в поисках самоидентичности.
- 16:00 – 16:30** **Ц. Барамидзе** (Тбилиси), Экстралингвистические параметры для определения идентичности этноса в мультилингвокультурном Северном Кавказе.
- 16:30 – 17:00** **А. И. Халидов** (Грозный), Этноязыковая ситуация на Северном Кавказе.

Секция I (языкознание)**09:30 Утреннее заседание**

Председатели заседания: **З. М. Маллаева, А. Арабули**

- 09:30 – 10:00** **А. Д. Тимаев** (Грозный), Процессы обобщения глагольных и именных основ в нахских языках и диалектах.
- 10:00 – 10:30** **С. Омиадзе** (Тбилиси), Семиотическая плотность и региональная концептосфера.
- 10:30 – 11:00** **И. Х. Абдуллаев** (Махачкала) Грузино-дагестанская изоглосса из области социальной терминологии.
- 11:00 – 11:30** **Т. Гванцеладзе** (Тбилиси), О древнейшем словаре абхазского языка.
- 11:30 – 12:00** **М. Х. Хаугиева** (Назрань), Структурно-семантическая характеристика устойчивых сочетаний ингушского языка.
- 12:00 – 12:30** **Т. Вашакидзе** (Тбилиси), К определению синтаксического статуса двухкомпонентных фразеологических выражений в грузинском.
- 12:30 – 13:00** **М. Р. Овхадов** (Грозный), Чеченский народ в зеркале национальной политики СССР: язык, образование, кадры.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **С. Омиадзе, А. Халидов**

- 14:00 – 14:30** **Л. В. Хатухова** (Нальчик), Семантическое развитие лексемы «sour» и ее кабардинского коррелята.
- 14:30 – 15:00** **З. М. Маллаева** (Махачкала), Некоторые особенности каузатива аваро-андийских языков.
- 15:00 – 15:30** **А. Арабули, Н. Джавахишвили** (Тбилиси), Об одной грузинской фамилии дагестанского происхождения.
- 15:30 – 16:00** **Н. Ш. Курбанова** (Махачкала), Способы контаминации темпоральных значений послелогоми пространственной семантики.
- 16:00 – 16:30** **М. Джикиа** (Тбилиси), Антропонимические универсалии.
- 16:30 – 17:00** **С. Х. Шихалиева** (Махачкала), Лингвокультурная общность в Дагестане: генезис и структура.

Секция II (языкознание)**09:30 Утреннее заседание**

Председатели заседания: **Т. Сихарулидзе, Х. Навразова**

- 09:30 – 10:00** **С. Милорава** (Париж), Типы конструкций в грузинском языке.
- 10:00 – 10:30** **Я. Коджима** (Токио), Суффиксация союза в бацбийском.
- 10:30 – 11:00** **Т. Махароблидзе** (Тбилиси), Спряжение глагола в грузинском языке жестов.
- 11:00 – 11:30** **Е. Б. Бесолова** (Владикавказ), К проблеме создания «Сравнительной лексикологии кавказских языков».
- 11:30 – 12:00** **Р. Зекалашвили** (Тбилиси), Функционально-прагматический анализ фатической коммуникации в речи персонажей (по пьесам Д. Клдиашвили).
- 12:00 – 12:30** **М. М. Магомедова** (Махачкала), Способы образования косвенной основы в арадерихских говорах хунзахского диалекта аварского языка.
- 12:30 – 13:00** **М. Бабухадия** (Тбилиси), Психолингвистические аспекты обучения языка на фоне языковой толерантности.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **Я. Коджима, Р. Зекалашвили**

- 14:00 – 14:30** **Т. Сихарулидзе** (Эрзрум), Проблемы языковой ситуации в Абхазии.
- 14:30 – 15:00** **Х. Б. Навразова** (Грозный), К вопросу о переходности/непереходности глаголов в чеченском языке.
- 15:00 – 15:30** **А. Р. Мукаилова** (Махачкала), Бинарная модель как культурная парадигма пространства в табасаранском языке.
- 15:30–16:00** **Д. М. Магомедов** (Махачкала), Пространственные падежи и послеложные конструкции в аварском языке.
- 16:00 – 16:30** **И. А. Керимов, М. А. Тайсумов, А. А. Абумуслимов** (Грозный), Топонимия Чечни как информационно-интенциональная лингвистическая единица.
- 16:30 – 17:00** **Дж. Кейсеровская** (Баку), Классификация фразеологизмов в закатальском диалекте аварского языка.

Секция III (языкознание)**09:30 Утреннее заседание**

Председатели заседания: **М. И. Магомедов, Р. Абашиа**

- 09:30 – 10:00** **З. М. Гаджиева** (Махачкала), Названия цветущих травянистых растений в аварском языке.
- 10:00 – 10:30** **М. С. Албогачиева** (Санкт-Петербург), Современные проблемы ингушского языка.
- 10:30 – 11:00** **З. Киквидзе, Л. Пачулиа** (Тбилиси), Поиски языковых коррелятов андроцентризма: картвельские и германские.
- 11:00 – 11:30** **П. М. Бектемирова** (Махачкала), Уступительные и условные деепричастия в бежтинском языке.
- 11:30 – 12:00** **М. Цискаришвили** (Телави), Языки, находящиеся под угрозой в процессе глобализации и полилингвизма.
- 12:00 – 12:30** **Л. М. Тетакаева, К. К. Бораганова** (Махачкала), Лингвокультурологические особенности образов мужчины и женщины в кумыкских гендерно-маркированных фразеологизмах.
- 12:30 – 13:00** **Е. Топурия** (Кутаиси), Лингвокультурологическое понятие концепта и языковая концептуализация лексических единиц.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **Л. Пачулиа, К. Бораганова**

- 14:00 – 14:30** **М. И. Магомедов** (Махачкала), Особенности выражения субъектно-объектных отношений в аварском языке.
- 14:30 – 15:00** **Т. Гучуа** (Кутаиси), Ритуал как языковая игра (по книге Арканджело Ламберти «Описание Мегрелии»).
- 15:00 – 15:30** **Н. Альбеков** (Грозный), Билтой – к вопросу этимологии.
- 15:30–16:00** **Н. Джорбенадзе** (Тбилиси), Программа, проверяющая правописание (т. н. «Спелчекер») и иберийско-кавказские языки (на примере грузинского языка).
- 16:00 – 16:30** **С-Х. С-Э. Ирезиев** (Грозный), Фонетические процессы в структуре производных глаголов, образованных с помощью *dita*ⁿ «оставить», «позволить» чеченского и ингушского языков при образовании первой группы времен.
- 16:30–17:00** **Н. Кутелиа** (Тбилиси), Об одной неопубликованной работе доктора Карлоса Амарал Фраере.

Секция IV (языкознание)**09:30 Утреннее заседание**

Председатели заседания: **П. Антадзе-Малашхиа, М. А. Магомедов**

- 09:30 – 10:00** **З. Алиева, М. Гаджибегова** (Махачкала), К вопросу о грузинско-андийских языковых контактах.
- 10:00 – 10:30** **Р. Канарковский** (Краков), К вопросу историко-сравнительной акцентологии дагестанских языков.
- 10:30 – 11:00** **Л. Хачапуридзе, Л. Авалиани** (Кутаиси), Грузино-арабские лингвокультурные параллели (на примерах экспрессивных формул).
- 11:00–11:30** **Х. Туманишвили** (Тбилиси), К вопросу сравнительного изучения фразеологических фондов в лингвокультурологическом контексте (на материалах арабского и грузинского языков).
- 11:30 – 12:00** **А. С. Токаева** (Грозный), Чеченский язык в свете теории моногенеза языков.
- 12:00– 12:30** **Т. Гитолендия** (Тбилиси), Табу – один из источников полисемии в грузинском языке.
- 12:30 – 13:00** **Н. Барухоева** (Назрань), Особенности залога в эргативных языках.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **З. Алиева, Х. Туманишвили**

- 14:00 – 14:30** **М. А. Магомедов** (Махачкала), Аваро-андийская топонимия (структура и семантика).
- 14:30 – 15:00** **К. Г. Маргиани-Субари** (Тбилиси), К вопросу взаимоотношения инференции и эпистемики в сванском языке.
- 15:00 – 15:30** **С. З. Алиханов** (Махачкала), Особенности субстантивации прилагательных в аварском языке.
- 15:30 – 16:00** **Г. Гванцеладзе** (Тбилиси), Антропонимы и фамилии в эпиграфических памятниках Абхазии.
- 16:00 – 16:30** **М. А. Ахмедов** (Махачкала), Место заимствованных слов в системе лексики дагестанских языков.
- 16:30 – 17:00** **П. Антадзе-Малашхиа** (Тбилиси), К внеязыковому аспекту заимствованных персидских антропонимов в грузинском.
- 17:00 – 17:30** **Н. А. Кипиани** (Агри), Карачаево-балкарский язык и язык «Слова о полку Игореве».

Секция V (история)**09:30 Утреннее заседание**

Председатели заседания: **Т. Айтберов, М. Мацаберидзе**

- 09:30 – 10:00** **М. Беккер** (Баку), Толерантность, как образ жизни.
- 10:00 – 10:30** **С. М. Джамирзаев** (Грозный), Автохтоны Кавказа и мультикультурализм (некоторые аспекты).
- 10:30 – 11:00** **Н. Джавахишвили** (Тбилиси), Из истории грузино-дагестанского военного сотрудничества (на грани XVIII-XIX веков).
- 11:00 – 11:30** **Ю. У. Дадаев** (Махачкала), Социально-экономическое и правовое равенство всех народов и этносов – важнейший фактор обеспечения веротерпимости и интернационализма в государстве Шамиля.
- 11:30 – 12:00** **Г. Жужунашвили, Н. Беридзе** (Тбилиси), Научный труд Михако Церетели «Проблемы расы и культуры на Кавказе».
- 12:00 – 12:30** **Ш. А. Галуров, В. Х. Магомаев** (Грозный), Грузинский вопрос в восточной политике России в начале XIX века.
- 12:30 – 13:00** **А. М. Бугаев** (Грозный), Миротворчество на Кавказе: малоизвестные страницы (свидетельство участника).

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **Ю.У. Дадаев, Н. Джавахишвили**

- 14:00 – 14:30** **Т. М. Айтберов** (Махачкала), Кавказские походы Надира Афшара – важный фактор укрепления дагестанского единства и развития национальных языков.
- 14:30 – 15:00** **Ф. Гаджиев, А. Гаджиева** (Баку), Азербайджанцы Грузии в XIX веке: Общественно-политическая активность и образ жизни.
- 15:00 – 15:30** **М. Мацаберидзе** (Тбилиси), Аргументация исторического характера в период восстановления самостоятельности стран Южного Кавказа (1990 – 1991).
- 15:30 – 16:00** **Р. М. Бегеулов** (Карачаевск), Историческое образование в условиях мультикультурного пространства Карачаево-Черкесии.
- 16:00 – 16:30** **Ш. М.Хапизов** (Махачкала), Грузинская надпись из юго-восточной Аварии (Карах).
- 16:30 – 17:00** **П. Ибрагимова** (Махачкала), Ликвидация вакфной собственности в Дагестане в первой половине XX в.
- 17:00 – 17:30** **Дж. Мовсумли** (Баку), Русско-турецкие войны за Кавказ.

17:00 – 18:00 Д. Канделаки, А. Манагадзе (Тбилиси), Русские офицеры на Кавказе (по европейским источникам XIX века)

Секция VI (история)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: Г. Атаев, Дж. Квициани

- 09:30 – 10:00** О. Каратай, Г. Кахниашвили (Измир), Кем являлись западные булгары, на которых напал Святослав в 965 г.
- 10:00 – 10:30** С. И. Мургузалиев (Москва), Северокавказская идентичность и РПЦ.
- 10:30 – 11:00** П. Адамчевски (Серадзь), Современный азербайджано-иранский спор на тему Гюлистанского и Туркманчайского договоров.
- 11:00 – 11:30** Р. С. Абдулмажидов, М. Г. Шехмагомедов (Махачкала), Мухаммадтахир ал-Карахи и его автобиографическое сочинение «Китабу 'ибарат ал- и'тибар фи истислахи ал-а'мал би кадари ал-иктидар» («Книга рассказов о значимости стремления к улучшению деяний по мере своих сил»).
- 11:30 – 12:00** К. Кутателадзе (Тбилиси), *Джавахети* в некоторых армянских источниках и их сравнительный анализ с грузинскими источниками.
- 12:00 – 12:30** Т. Мирзаева (Баку), Нефтепровод «Баку – Тбилиси – Джейхан» как объект региональной безопасности.
- 12:30 – 13:00** А. Д. Осмаев (Грозный), Чеченская Республика в 2007-2012 гг.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: С. Мургузалиев, К. Кутателадзе

- 14:00 – 14:30** Г. Д. Атаев (Махачкала), О мультикультурализме и толерантности в Дагестане в эпоху средневековья.
- 14:30 – 15:00** Н. Папуашвили (Тбилиси), Я. Рейнегс и К. Кох о потомках албанцев Кавказа.
- 15:00 – 15:30** Т. Белиашвили (Тбилиси), Грузия - Лига Наций 20-30-ые годы XX века.
- 15:30 – 16:00** С. Зеделашвили (Тбилиси), К вопросу о набегах дагестанцев на Грузию (*лекианоба*) в специальной литературе.
- 16:00 – 16:30** Н. Гезалова (Баку), Женское образование в современном Азербайджане.

- 16:30 – 17:00** **Л. Алиева** (Баку), Проблема национальной идентичности в Азербайджане.
- 17:00–17:30** **М.А.Мусаев** (Махачкала), Дагестанские арабоязычные историко-биографические сочинения о представителях мусульманской духовно-религиозной элиты IX-XIV вв.
- 17:30–18:00** **М.Г.Шехмагомедов** (Махачкала), Проблема лжешейхства в Дагестане по материалам произведения шейха Хасана-афанди Кахибского «*ад-Дурра ал-байда фи радди ал-бида' ва ал-ахва'*» (Ослепительная жемчужина в опровержение ереси и заблуждений).

Секция VII (археология, культурология, искусствоведение)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **Т. Ахундов, М. Путуридзе**

- 09:30 – 10:00** **Н. Ланери** (Катания), Культ оленя в античной Анатолии, Иране и на Кавказе в эпоху бронзы и железа.
- 10:00 – 10:30** **М. Х. Багаев, Р. Х. Мамаев** (Грозный), Межэтнические контакты как основа формирования археологических культур Центрального и Северо-Восточного Кавказа.
- 10:30 – 11:00** **Я. Чехановец** (Иерусалим), Кавказские христианские общества в византийском Иерусалиме: основы интерактивности.
- 11:00 – 11:30** **А. Озфират** (Антакия), Раскопки Агри-Озкурта: коренное население государства Урарту поздней эпохи бронзы.
- 11:30 – 12:00** **М. Ишикли** (Эрзрум), Урартская экспедиция в археологии Кавказа: раскопки крепости Айна в Вани.
- 12:00 – 12:30** **Э. Квавадзе, И. Марткоплишвили, М. Чичинадзе, Л. Битадзе, К. Кахиани, И. Гамбашидзе, Г. Миндиашвили, Г. Гогочури** (Тбилиси), Новые методы исследования содержимого археологической посуды и их значение для реконструкции палеодиеты.
- 12:30 – 13:00** **М. Иманпури** (Мешед), Может ли Кавказ быть потенциальной дорогой для иммиграции иранцев в Иране.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **Л. Битадзе, И. Чехановец**

- 14:00 – 14:30** **Т. Ахундов** (Баку), Культура подкурганых склепов (возвращение к уже сказанному).
- 14:30 – 15:00** **Н. Гобеджишвили** (Тбилиси), Погребальные конструкции колхской культуры позднебронзового-раннежелезного периода.
- 15:00 – 15:30** **М. Хадзиев** (Назрань), Локальные особенности в архитектуре горной Ингушетии.
- 15:30 – 16:00** **М. Путуридзе** (Тбилиси), К вопросу появления памятников торевтики на Южном Кавказе.
- 16:00 – 16:30** **И. Мамасахлиси** (Тбилиси), Культ оленя в культуре кавказских народов.
- 16:30 – 17:00** **А. Н. Максимчик** (Минск), Судьба музейных коллекций кавказского военно-исторического музея.
- 17:00 – 17:30** **В. Джапаридзе** (Тбилиси), Об ажурных грузинских бляхах общекавказского характера.

Секция VIII (этнология)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **Н. Антелава, Р. Сефербеков**

- 09:30 – 10:00** **В. Ердемли** (Бирмингем, Великобритания), Традиция и современность: ассоциации грузин батумского региона в Турции.
- 10:00 – 10:30** **Л. Битадзе, Ш. Лалиашвили** (Тбилиси), Осетины на антропологической карте Кавказа.
- 10:30 – 11:00** **У. Ахундзаде** (Баку), Проблема взаимоотношения поколений в транскультуральных семьях.
- 11:00 – 11:30** **Л. М. Гарсаев, А. М. Гарсаев, Т. С. Шаипова, М. М. Гарсаева** (Грозный), Некоторые морально-этические установки, связанные с обычаем кровной мести «чИир».
- 11:30 – 12:00** **С. Нагаев** (Грозный), К вопросу о «коренных» и «некоренных» чеченских тайпах.
- 12:00 – 12:30** **А. Петросян** (Ереван), Следы культа луны в армянской ономастике.
- 12:30 – 13:00** **Г. Гоциридзе** (Тбилиси), Ареальные аспекты этнокультурных взаимоотношений народов Кавказа (на примере системы питания).

14:00 Дневное заседаниеПредседатели заседания: **Г. Гоциридзе, А. Петросян**

- 14:00 – 14:30** **Р. Сефербеков** (Махачкала), Мультикультурализм в Дагестане: сохранение этнической идентичности в условиях глобализации.
- 14:30 – 15:00** **Н. Антелава** (Тбилиси), Ликантропия в древней Картли.
- 15:00 – 15:30** **Р. Х. Дадашев, И. В. Муханова** (Грозный), Этническая система чеченцев в свете теории Л.Н. Гумилева.
- 15:30 – 16:00** **П. Бухрашвили** (Тбилиси), «Жилище» и «святилище» в древней Грузии.
- 16:00 – 16:30** **П. М. Магомедова, М. К. Мусаева** (Махачкала), Горнодолинное садоводство в Дагестане: проблема сохранения народных традиций хозяйствования.
- 16:30 – 17:00** **Л. М. Гарсаев, А. М. Гарсаев, Т. С. Шаипова, М. М. Гарсаева** (Грозный), Этническое общество ГУБНА (Гуной) (Страницы истории, предания, легенды, расселение).

Секция IX (этнология)**09:30** Утреннее заседаниеПредседатели заседания: **Л. Бериашвили, Л. Соловьева**

- 09:30 – 10:00** **С. И. Аккиева, А. Б. Геккиев** (Нальчик), Миграционные процессы и национальная идентичность в республиках Северного Кавказа в постсоветский период.
- 10:00 – 10:30** **О. Цецхладзе** (Батуми), Антропологические особенности коренного населения Имерхеви.
- 10:30 – 11:00** **З. А. Алигаджиева** (Махачкала), Брак и свадебная обрядность аварцев Дагестана в условиях глобализации: сохранение идентичности и модернизации.
- 11:00 – 11:30** **Л. Хачапуридзе, Д. Шавианидзе** (Кутаиси), Традиции обустройства кладбища среди христианского и мусульманского населения Грузии.
- 11:30 – 12:00** **З. Х. Берсанова** (Грозный), Дорога в менталитете чеченцев.
- 12:00 – 12:30** **М. Гамбашидзе, М. Чиракадзе** (Тбилиси), К вопросу следов культа металлургии в грузинской этнокультурной среде.
- 12:30 – 13:00** **Р. Мобили** (Баку), Языково-культурно-религиозная модель многообразия и терпимости в Азербайджане на примере удин.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **С. И. Аккиева, Д. Шавианидзе**

- 14:00 – 14:30** **Дж. Стрейкс** (Тбилиси), Бастион, маяк или мост: к вопросу изучения народной дипломатии езидов.
- 14:30 – 15:00** **Л. Т. Соловьева** (Москва), Туркмены Северного Кавказа: о некоторых источниках изучения хозяйства и семейных традиций локальной этнической группы.
- 15:00 – 15:30** **Л. Бериашвили** (Тбилиси), Реликты в традиционной модели земледелия на Кавказе (бобовые культуры в Грузии).
- 15:30 – 16:00** **М. Хангошвили** (Тбилиси), Понятие термина «*вайнах*» в этно-историческом аспекте.
- 16:00 – 16:30** **Н. Хелаиа** (Тбилиси), Аспекты мотивации грузинских фитонимов по отношению к названиям заболеваний.
- 16:30 – 17:00** **Н. Антелава** (Тбилиси), К сущности абхазского теонима «*А-лышькьынтыр*».

Секция X (фольклор, литература)**09:30 Утреннее заседание**

Председатели заседания: **Х. Мамисимедишвили, Н. Чуякова**

- 09:30 – 10:00** **М. В. Дарчиева** (Владикавказ), Организация пространства игрищ и танцев (*хъазт*) в осетинских эпических текстах.
- 10:00 – 10:30** **К. Сихарулидзе** (Тбилиси), Элементы поклонения земле в ритуалах, связанные с рождением ребенка.
- 10:30 – 11:00** **Т. Э. Гаджимурадова** (Махачкала), Этнографические и фольклорные истоки повести Наримана Самурова «Царь народа – Шар-эли».
- 11:00 – 11:30** **Е. Джавелидзе** (Тбилиси), Апологетика прошлого в лирике и прозе Яхьи Кемаля.
- 11:30 – 12:00** **Н. М. Хайбулаева, М. М. Хайбулаева** (Махачкала), Сюжетно-композиционное строение и образная система романа Е. Хамар-Дабанова «Проделки на Кавказе».
- 12:00 – 12:30** **А. Николейшвили** (Кутаиси), Из истории грузинских печатных изданий в Баку: газета «Марцвали».
- 12:30 – 13:00** **Е. Вардошвили** (Тбилиси), Идея свободы Кавказа в поэтических произведениях Ильи Чавчавадзе.

14:00 Дневное заседание

Председатели заседания: **К. Сихарулидзе, Н. Хайбулаева**

- 14:00 – 14:30** **Р. Н. Абдулаева** (Махачкала), Национальный мир аварских загадок.
- 14:30 – 15:00** **З. Киквидзе** (Кутаиси), Святой Георгий – общекавказское божество (от язычества до христианства).
- 15:00 – 15:30** **Е. Хидирова** (Махачкала), «Окопная правда» в ранних рассказах Л.Н. Толстого.
- 15:30 – 16:00** **Н. Сулава** (Ахалцихе), Генезис метафоры леопарда/тигра (вепхви) в кавказском ареале и поэма Шота Руставели.
- 16:00 – 16:30** **Н. Попиашвили** (Тбилиси), Глобализация и идентность в художественной литературе.
- 16:30 – 17:00** **Е. Гаприндашвили** (Тбилиси), К вопросу о кавказско-индоевропейском ареальном взаимоотношении сванского термина «дава коджи».

Секция I (языкознание)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **Т. Гванцеладзе, С. Х. Шихалиева**

- 09:30 – 10:00** **Т.Уэйр** (Тбилиси), Супплетность в кавказских языках.
- 10:00 – 10:30** **Р. Кимов** (Нальчик), О терминах частей тела в кабардинском: от метафорного расширения до метапонимии.
- 10:30 – 11:00** **К. Секкет, Л. Гумник** (Далас), Единство местного населения, основанное на развитии языка в цахурском языке.
- 11:00 – 11:30** **М. Беридзе, Л. Бакурадзе, Н. Сурмава, Д. Надараиа** (Тбилиси), Корпус диалектов грузинского языка – источник изучения фразеологии.
- 11:30 – 12:00** **Г. Ахундова** (Баку), Психолингвистические основы антитезных конструкций в азербайджанском и английском языках.
- 12:00 – 12:30** **Р. Герсамиа, Н. Мамисейшвили, М. Саглиани** (Тбилиси), Гендеролингвистические аспекты фоносемантической лексики в картвельских языках.
- 12:30 – 13:00** **С.М. Адамова** (Махачкала), Лингвокультурологическая характеристика паремиологических единиц с компонентом – зоонимом (на материале родственных дагестанских языков: лакского и аварского).

Секция II (языкознание)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **С. З. Алиханов, Т. Вашакидзе**

- 09:30 – 10:00** **Е. И. Исмаилова** (Махачкала), Этнографический код рутульцев в лингвокультурном контексте народов Дагестана: универсальное и национальное.
- 10:00 – 10:30** **М. Квачадзе** (Тбилиси), Еще раз о селе Гомбори (лингвокультурологические аспекты).
- 10:30 – 11:00** **У. У. Гасанова** (Махачкала), Цветообозначения кайтагской вышивки и их роль в языковой картине мира.
- 11:00 – 11:30** **Н. Мачавариани** (Тбилиси), Лексика коневодства в абхазском языке (структурно-семантический анализ).
- 11:30 – 12:00** **С. М. Касимова** (Махачкала), Частицы как показатель специфики внутринациональных речевых культур (на материале табасаранского языка).

- 12:00 – 12:30** **И. Чачанидзе** (Кутаиси), Французско-черкесский переводный словарь Жана Шарля де Беси.
- 12:30 – 13:00** **С. Чаава** (Тбилиси), Социолингвистические последствия советской культурной политики и абхазский народов.

Секция III (языкознание)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **Е. Б. Бесолова, М. Джикиа**

- 09:30 – 10:00** **З. М. Батирова, А. С. Алиханов** (Махачкала), Образование имен существительных с помощью суффикса *-ч* в аварском языке.
- 10:00 – 10:30** **Р. Курдадзе** (Тбилиси), К значению транспозиции при обучении грузинского как второго языка.
- 10:30 – 11:00** **М. Ломиа** (Тбилиси) К характеристике отглагольного модального элемента *oko* «надо» в мегрельском.
- 11:00 – 11:30** **Т. Бурчуладзе** (Тбилиси), Об одном типе бессоюзного сложноподчиненного предложения в грузинском языке.
- 11:30 – 12:00** **М. У. Сулейбанова** (Грозный), Синонимичные, антонимичные парные существительные в нахских языках.
- 12:00 – 12:30** **Р. Абашиа** (Тбилиси), Из истории образования древнейших этнопонимов Кавказа III.
- 12:30 – 13:00** **Н. Кутелиа** (Тбилиси), Об одной неопубликованной работе доктора Карлоса Амарала Фрейре.

Секция VII (археология, культурология, искусствоведение)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **Н. Чиковани, М. Хадзиев**

- 09:30 – 10:00** **С. Лобжанидзе** (Тбилиси), Традиционная толерантность, опыт и ресурсы ее восстановления.
- 10:00 – 10:30** **И. Цертели** (Тбилиси), К вопросу взаимоотношения титульных наций и этнических меньшинств в Грузии на грани XIX-XX веков (по материалам прессы).

- 10:30 – 11:00** **Л. Меликова** (Баку), Критический анализ интер-религиозного диалога культур на базе новых религий (на примере бахаизма).
- 11:00 – 11:30** **И. Ю. Кокаева** (Владикавказ), Реализация поликультурных принципов обучения в образовательном пространстве республики Северная Осетия.
- 11:30 – 12:00** **К. Какителашвили** (Тбилиси), Отношение к грузинам-мусульманам: между дефицитом толерантности и поиском идентичности.
- 12:00 – 12:30** **В. Б. Бесолов, А. Б. Бесолов** (Владикавказ), Отечественные и иностранные исследователи архитектурного и градостроительного наследия Кавказа как зачинатели кавказского архитектуроведения – самостоятельной отрасли ориенталистики.

Секция X (фольклор, литература)

09:30 Утреннее заседание

Председатели заседания: **Т. Гаджимуратова, З. Киквидзе**

- 09:30 – 10:00** **А.Танкиев** (Назрань), Формирование ценностей древнеингушского нартского эпоса и Кавказа в «Осевое Время» истории человечества.
- 10:00 – 10:30** **Н. М.Чуякова** (Майкоп), Роль Грузии в становлении адыгейской интеллигенции.
- 10:30 – 11:00** **Е. Гогиашвили** (Тбилиси), Сказочный конь: грузино-армянские фольклорные параллели.
- 11:00 – 11:30** **Х. Мамисимедишвили** (Тбилиси), Восстановление архетипной модели в осетинской песне «Есть зерно» (Ес Хуар).
- 11:30 – 12:00** **Н. Кутивадзе** (Кутаиси), Художественная интерпретация духовной драмы «кавказского героя» в поэме Акакия Гачерелиа «Шамиль».

14:00 Пленарное заседание

Председатели заседания: **Ц. Барамидзе, А. Тимаев**

- 14:00 – 14:30** **Н. Чиковани** (Тбилиси), К проблеме воспитания толерантности: *мы* и *другие* в учебниках истории (на примере Грузии).
- 14:30 – 15:00** **С. Золян** (Ереван), Кавказ: межкультурный диалог – или столкновение цивилизаций?
- 15:00 – 15:30** **В. Б. Бесолов** (Владикавказ), Международное периодическое издание «Вестник кавказоведения».
- 15:30 – 16:00** **Р. Софер** (Хайфа, Израиль), Курикулярная реформа для высших академических институций в мультикультурном образовании: почему, что и как: программа Темпуса для кавказского региона Грузии.
- 16:00 – 16:30** **М. Квришвили** (Тбилиси), Вызовы глобализации и выбор народов Южного Кавказа – мультикультурный Южный Кавказ или?
- 16:30 – 17:00** **Дж. Квициани** (Тбилиси), Обычное право на Кавказе и практика мультикультурализма (история и современность).

17:00 -17:40 Дискуссия

17:40-18:00 Подведение итогов работы секций

Заккрытие конгресса